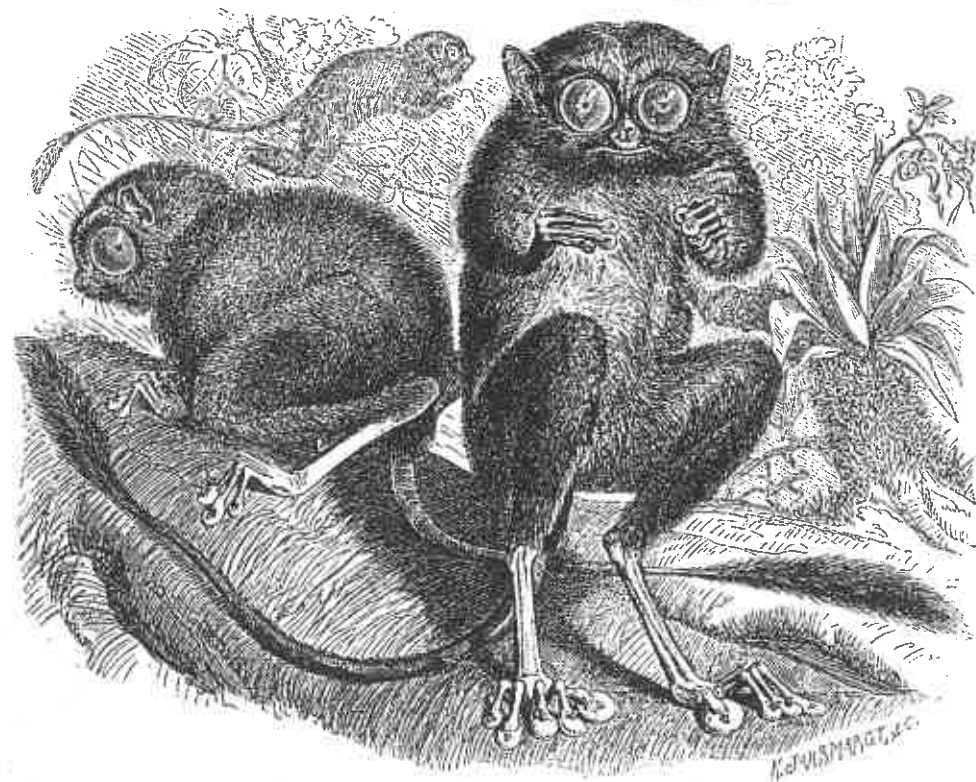

(7) ✓

Listopad 96'

Skříba

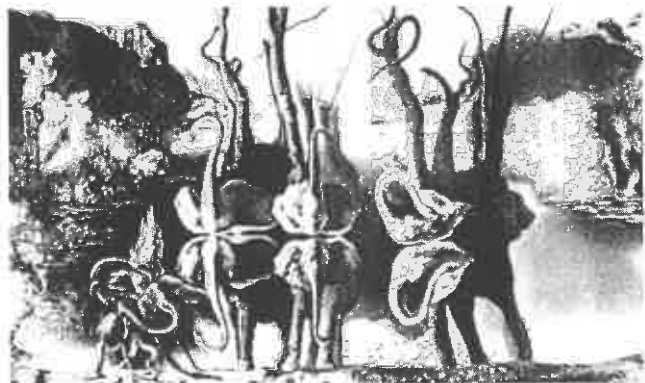
NÁRTOUN RYŠAVORUKÝ ČILI PŘÍŠERNÝ

pravidelník pro pobavení i poučení

Vydávají studenti Biologické fakulty Jihočeské univerzity

OBSAH:

ŠKOLA	Konkurz na znak (logo) fakulty	str. 1	
	Sportovci a sportovkyně	str. 2	
	Nový děkanát	str. 2	
	Hodnocení přednášek	str. 2	
	Interview s děkanem	str. 4	
	Meissnerův zákon a naše drahé počítače	str. 8	
	Šplechty - názory a komentáře	str. 10	
	Možnost komunikace se živými systémy	str. 17	
	Jak si změnit heslo	str. 18	
	Evoluční aneb Malý příběh z dob trilobitů	str. 19	
(H)RŮZNÉ	Co plánuje MŽP na Hluboké	str. 22	
	VĚDA	Klíč k určování ptáků podle zpěvu	str. 23
Střepy		str. 24	
CESTY	Zelené vrcholky jihoafrické, nosorožci, žirafy	str. 29	
			VLASTNÍ TVORBA
Červí hostina	str. 31		
Host, kterého nikdo nečekal	str. 32		
Jestřáb se spoutanými křídly	str. 34		
Pojď' tiše za mnou	str. 34		
Quízy	str. 35		
Den jako korálek na provázku	str. 36		
Confidential	str. 37		
Páni tvorstva	str. 38		
Sen	str. 39		
Balada přesmutná ... aneb Jak uhnula jahoda	str. 40		
Fantasy - Bláznův svět	str. 41		
KULTURA	Po stopách sekt	str. 42	
	Recenze	str. 44	
	Divadlo Nos	str. 44	

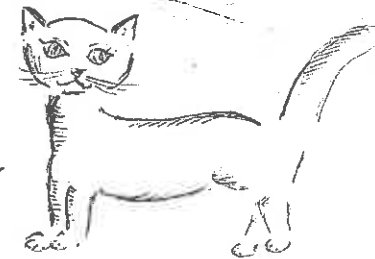
Nadeje...

Nadeje je malý kousek + duše

Když člověk neví - jinom tuží!
 a někdy pače slepí sní
 ve všech na jeho tajna - pamí!

se jednoho dne vyplní!

Tuto básničku Vám
 píše locou Škříba,
 který se moc těší na další Škřibu!

SK AS BF spolu s vedením fakulty vyhlašuje druhý a poslední
Konkurz na znak nebo chcete-li **logo fakulty**

- **důvody:** zejména a především prezentace fakulty navenek, dále např. posílení pocitu sounáležitosti k fakultě
- **používání znaku:** úřední listiny, trička a všude tam, kde to přispěje k propagaci fakulty
- **průběh a podmínky:**
 - * návrhy (graficky vyvedený znak spolu se zdůvodněním) odevzdejte do pondělí **11. listopadu** studijnímu proděkanovi Z. Brandlovi (v zalepené obálce)
 - * návrhy budou poté zveřejněny na nástěnce ve vestibulu
 - * návrhy budou **prezentovány** autory na schůzi akademické obce dne **19. listopadu** a poté o jejich přijetí/nepřijetí budou hlasovat přítomní členové akademické obce
- **důležité !!!** Myslete na to, že symbolika znaku by měla jednak vystihovat tuto fakultu, a zároveň by měla být srozumitelná i lidem zvenčí.

Sportovci a sportovkyně...

Slyšte, slyšte. Všichni, kdož nějak organizovaně sportujete, budete moci požádat fakultu o finanční příspěvek na svoji tělohybnou činnost. Dosud není úplně jasné, na co všechno bude možné příspěvek dostat. Pro představu snad jen několik možností - chození do nějakého organizovaného oddílu, parta lidí hrající volejbal v pronajaté tělocvičně, možná půjde i o plavání v bazénu atd.

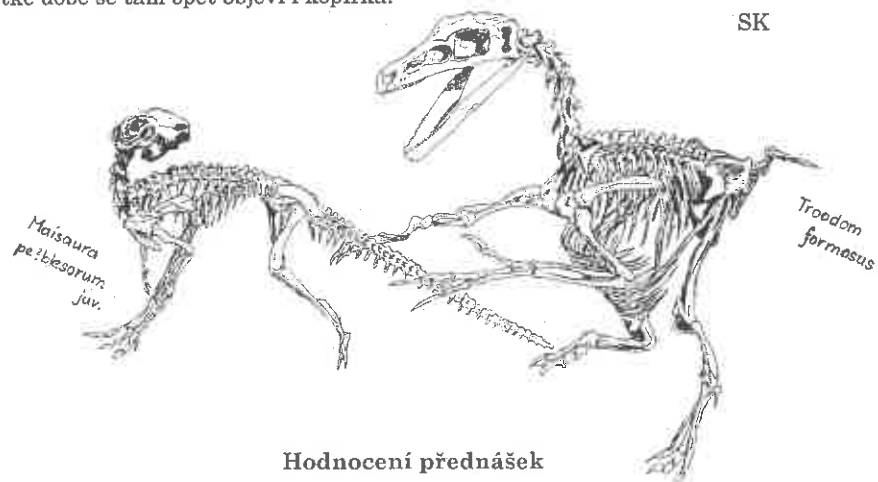
Nyní je potřeba zmapovat zájem studentů. Z tohoto důvodu se hledá student, který by si vzal na starost vedení evidence případných zájemců! (kontakt přes Šklíbabednu ve vestibulu anebo Zdeněk Klouda K4/809). Výše příspěvků bude stanovena podle možností rozpočtu fakulty pro příští rok, druhu sportovní aktivity a počtu zájemců. Možná to začne fungovat už dříve, ale určitě od začátku letního semestru.

SK

Nový děkanát

Jistě jste zaregistrovali chaos způsobený stěhováním děkanátu do nové budovy. Buďte trpěliví, ono se to časem urovná. V tuto chvíli nemá ani děkan ani nikdo jiný jasno jak to všechno v té nové budově bude fungovat. Jakmile to bude možné, budou zveřejněna nová „pravidla hry“. V místě dosavadního děkanátu zůstává Šuspa, Kindlmann, počítačovna a v krátké době se tam opět objeví i kopírka.

SK

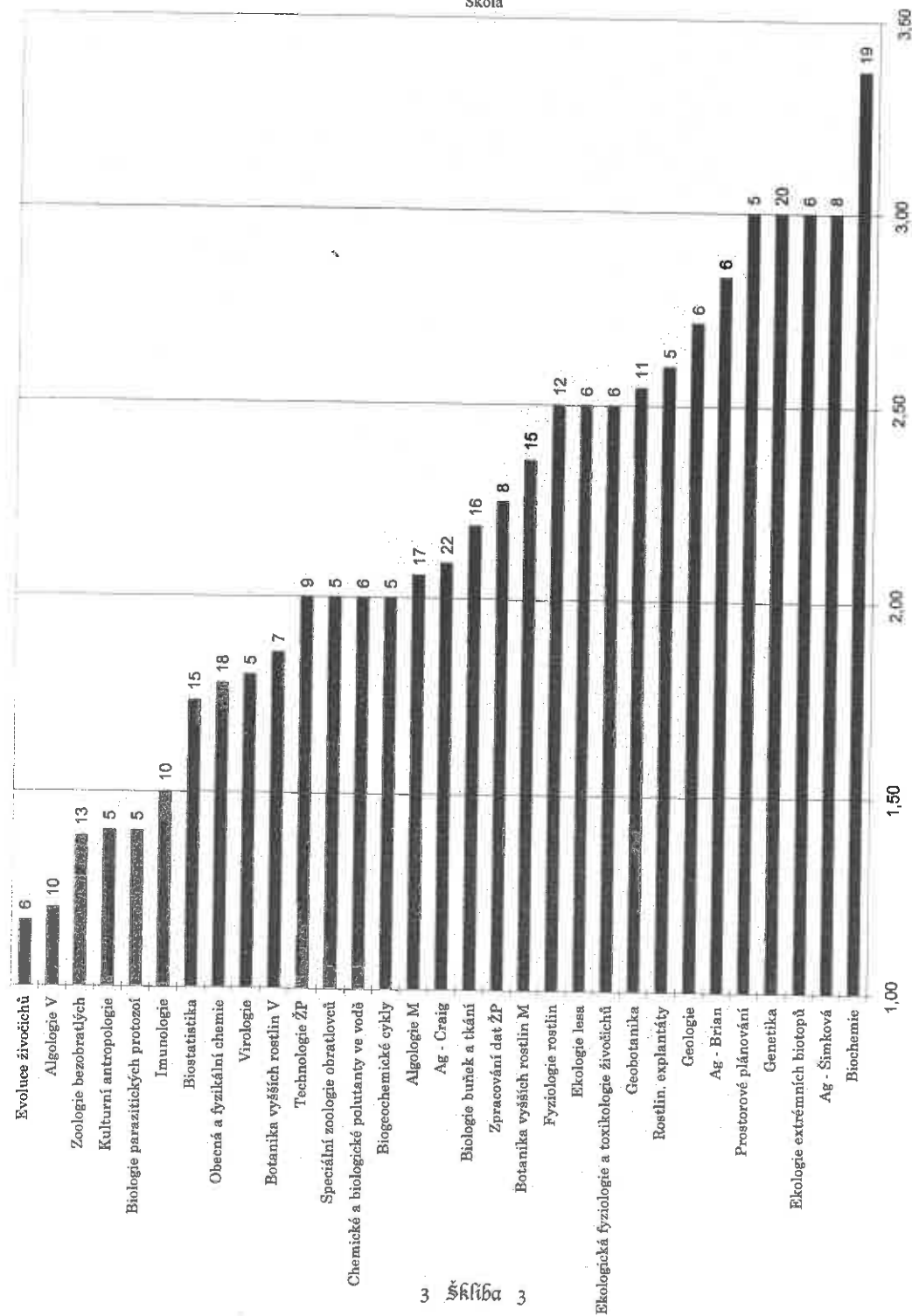

Hodnocení přednášek

Na následující straně je graf hodnocení přednášek za letní semestr 1996. Vychází celkem ze 66 dotazníků, které se vrátily od studentů a hodnotí 31 kurzů (bez cvičení). Jde o celkové hodnocení, přesněji o odpověď na otázku „celkový dojem z přednášky“. Odpovědi na ostatní dílčí otázky budou zpracovány graficky a vyvěšeny na nástěnce ve vestibulu (během listopadu). Smyslem hodnocení přednášek studenty je zpětná vazba, signál pro děkanát, že je vše v pořádku anebo naopak. V řadě případů jeho výsledky již přispěly ke změně přednášejících. Máte-li pocit, že se to naopak někde, kde by to bylo na místě, neděje, je to proto, že momentálně neexistuje náhrada. Nicméně je výsledek studentského hodnocení jedním z připravených podkladů vypovídající o skutečné kvalitě přednášejících (a tím i o jejich žádanosti pro fakultu).

Vzhledem k tomu, že dotazník, který jste před prázdninami vyplňovali, nepovažujeme zdaleka za dokonalý, vítáme návrhy na jeho vylepšení nebo změnu.

SK

Z nahledu a zevnitř aneb interview s panem děkanem

Cílem rubriky „Interview“ je přiblížit čtenářům Šklíby osobnosti, které sice drtivá většina studentů a zaměstnanců fakulty zná, ale obvykle jen v pozici přednášejícího či funkcionáře fakulty. Jednou z nich je bezpochyby pan děkan Pavel Blažka, který je vidět téměř vždy a u všeho, co se na fakultě šustne, leč i přes svoji nezdolnou energii nemá při svém pracovním záprahu příliš často příležitost vyjádřit cosi zobecnujícího či třeba osobního široké akademické obci.

Následující řádky jsou sestřihem (doufám že maximálně výstižným) téměř dvou a půl hodinového zajímavého rozhovoru s člověkem, jehož životním krédem je jít neustále dál a „zdvihat hozené rukavice“.

Jak jste se vlastně dostal k biologii?

(smích) To začalo v primě reálného gymnázia v Dejvicích, kdy jsem v pololetí dostal z biologie trojku, tak mi to přišlo jaksi blbý a začal jsem se ji trochu učit. Já jsem to do té doby bral jako věc, na kterou se člověk nemusí vůbec podívat, no a ono se mi to začalo líbit.

Před více jak šesti lety jste se stal jedním ze zakládajících členů a posléze prvním děkanem biologické fakulty. Co se podle Vašeho názoru na fakultě povedlo či nepovedlo, co se Vám líbí a kde vidíte mezery, co by se mělo zlepšit?

Většina věcí se, řekl bych, povedla a ani v nejbujnějších snech jsem si nemyslel, že to zřízení fakulty a její rozvoj proběhne tak rychle a celkem úspěšně, jako se to stalo. Tohleto je zásadní, co chci předřadit před to, co se nepovedlo. Co se nám nepovedlo je to, že ten soubor lidí, kteří berou fakultu jako vlastní, kteří jsou ochotni se o ni nějakým způsobem starat a dělat takovou tu práci mimo vlastní výzkum a mimo vedení kursů, tak tenhle soubor lidí je strašně malej. Takže to je první náš zásadní problém.

Pak věc, kterou jsem tvrdě podcenil, je, upřímně řečeno, psychologie většiny studentů. Řekl bych, že tato generace je zřetelně psychicky nemocná. Je to důsledek podmínek, ve kterých žili jejich rodiče, ve kterých vyrůstali od dětství. Jednak to bylo jisté ustrnutí společenského klimatu v normalizačním období po osmašedesátém, které formulovalo skutečně nejmladší léta současných studentů - a fungovalo patrně jako časný imprinting. Další důležité období ve zrání mladé osobnosti je věk tak mezi šestnácti - osmnácti, kdy člověk začíná uvažovat v širších souvislostech a tady zase hrála roli jistá setrvačnost v myšlení mnoha lidí, která tvrdě omezuje možnosti, které se fakticky nabízejí. Podle informací, které mám, se na mnoha gymnáziích a obecně na školách nezměnilo za poslední dobu téměř nic, takže nám sem přicházejí posluchači absolutně nepřipraveni na podmínky, které se tu nabízejí. Takže tohle je druhá věc, která bych řekl, že je kritická a je kritická hlavně pro tu generaci, které se to bezprostředně týká a zatím nemám pocit, že by se to zlepšovalo. Vymyslel jsem si příměr, který je možná trochu urážející a zároveň hecovací, a sice, že každý gorilí puberták je na tom lépe než většina našich studentů v takovém tom pochopení, že je na něm, jak se uplatní a jak půjde dopředu.

Myslíte tou „psychickou nemocí“ stav, kdy mnozí lidé nevěří sami sobě, necítí odpovědnost za své vlastní názory, bojí se vystoupit z davu a prezentovat sami sebe?

To je přesně ono! Já si ale opravdu myslím, že se tady velice snažíme o to, aby i když někdo řekne věc, která nás třeba vnitřně pobouří, ve smyslu, že s ní hluboce nesouhlasíme, tak abychom to nedali znát v chování a jednání proti němu. Spíš se snažíme v řadě věcí naslouchat, nesnažíme se někoho zakřiknout, okřiknout, to by k ničemu nevedlo.

Jsou podle Vašeho názoru studenti na jiných fakultách jiní z hlediska té vlastní aktivity a sebeprezentace?

Takhle - na to, že tady je, si myslím, opravdu liberální režim, tak v porovnání s tím liberálním režimem není rozdíl v chování studentů zas tak velký. Tady by mohlo být dejme tomu padesát procent studentů slušně aktivních, mírně nadprůměrných, až vysoce nadprůměrných.

Nemyslíte si, že je to postavením biologie jako takové ve společnosti, totiž že to není v očích většiny lidí obor, který by měl jít studovat schopný a aktivní mladý člověk? Když někdo projevuje na gymnáziu aktivitu, je schopen sám si uspořádat věci, spíše si vybírá jiné typy škol, protože biologie nemá takovou „váhu“, necítí v ní seberealizaci.

Ano, tohle zde rozhodně hraje roli. Ale podívejte se zase, když si vezmu to těsně poválečné období (já jsem se zapisoval na fakultě na podzim roku 1947), tak tam o společenském uplatnění lidí opravdu nepřemýšleli, ta generace byla možná naivní, možná nezodpovědná, to nadšení bylo větší. Mám dojem, že na přírodní vědy musí jít člověk s nadšením, a že ten rozdíl generací může být spíše v tom, že jaksi obecně takové nadšení - chuť dělat práci tohoto druhu proto, že je to práce, která mě zajímá a ne proto, jaké má uplatnění, tak je možná dneska menší. Já nechci kvalifikovat, jestli je to dobře nebo špatně, to ne, to konstatuji jako fakt.

Ono postavení vědy obecně ve společnosti není moc dobré, výsledky nejsou většinou ihned aplikovatelné a s tím souvisí i ocenění jak morální, tak faktické. V čem vidíte příčiny tohoto stavu?

Tady je z minulého období jeden docela základní problém a to je pokrivený vztah k vědě vůbec a k vědeckým aplikacím v lidech, kteří v tom žili. Režim se formálně hlásil k vědě a de facto, proboha, jen ne žádnou vědu, že jo, a tím jaksi vzbudil nebo přispěl u lidí k renesanci nevědeckých a kontravědeckých oborů a pohrdání vědou.

Dále je tu problém v tom, že my neumíme pořádně popularizovat. Za prvé to trochu podceňujeme a za druhé protože to děláme výjimečně, tak nám to taky moc nejde.

Myslíte si, že se to v budoucnulepší?

Jo, to selepší určitě.

Co si myslíte o uplatnění absolventů studia biologie v praxi?

To, co je trochu biologickým neštěstím, je nadbytek zemědělských inženýrů, kteří jsou vždycky všude po ruce, kdežto biologa musíte hledat. Leckde dělají docela dobrou práci, ale problém je ten, že když je někde volné místo, tak je vysoká pravděpodobnost, řekněme 5:1 (ten poměr volných absolventů je asi 10:1), že to dostane zemědělský inženýr, i když tomu biologovi by teoreticky byla dána dvojnásobná přednost, ale biologů je pořád málo.

Přesto ale existuje určitá nevraživost ze strany ostatních tří přírodovědeckých fakult ohledně údajné nadbytečnosti dalších absolventů biologie.

Jo jistá nevraživost tu je. Prostě strach o vlastní možnost uplatnění. Ono se říká, že my snižujeme tím, že tady pěstujeme další biology, naději na uplatnění jejich absolventů. A naše drzá odpověď byla, když budou tak dobrý, jako ti naši, tak že si místo najdou. Samozřejmě, my soutěžíme se všemi třemi fakultami.

Za dva roky Vám vyprší funkční období. Co byste chtěl vzkázat budoucímu děkanovi?

Tak především bych chtěl odejít dříve, než mi vyprší funkční období. No v podstatě je třeba dodělat věci, které se nepodařily, to je rozšířit ten soubor lidí, kteří by byli ochotni odvést fakultě nějakou tu službu, to je jaksi nejdůležitější věc. Druhá věc je rozšířit, a o to se chci ještě sám taky pokusit, uplatňování studentů formou esejí nebo nějakých řečnických cvičení během přednášek, seminářů, praktik.

Víte, že vaše přednášky nejsou tradičně příliš dobře hodnoceny. Jak se na to díváte?

Ano, nejsou. Dívám se na to tak, že je to něco, co mě na mé vlastní práci asi nejmíň těší. Podílejí se na tom dvě věci. Jedna stránka věci je, že často nemám víc než pár minut na to, abych se připravil. A druhá stránka věci je, obávám se, trošičku v posluchačích, protože jim je pohodlné poslouchat takové výklady, které plynou jedním proudem a já se snažím do svých přednášek dávat návaznosti na problémy jiné a prostě je to takové jako větvené. Takže ono když těch odboček se vám sejde několik a eventuálně se vám ještě díky té ne zcela dokonale připravě stane to, že si na některou vzpomenete v průběhu další přednášky a řeknete - teď budou tři odbočky - a ono jich je potom pět, a pak nestačím říct - tak teď se vracíme k té hlavní větvi - nebo předpokládám, že je to evidentní a ono to asi zcela evidentní není, tak tohleto je druhá stránka věci.

A obávám se, že přednášky, které opravdu plynou jedním proudem, tak to že je trochu zamlžování skutečnosti (nemyslím úmyslné), ale prostě je to zjednodušování vztahů věcí. Ta problematika je opravdu košatá.

Většinu svého života jste prožil v Praze. Jak se cítíte tady v Českých Budějovicích?

Já jsem byl hluboce nešťastnej, když jsme sem přecházeli. Od té doby se zvolna přeměňuji v Budějovičáka, jsem tady čím dál tím spokojenější a cítím se tu už lépe než v Praze.

Máte ještě při svém pracovním nasazení čas na koníčky?

Koníčky jsem prakticky pustil, s tím, že si občas někam vyjdu na vycházku nebo vyjedu případně na kole, tak dvakrát třikrát do roka se podívám dalekohledem na ptáky, fotografování jsem nechal vůbec a občas si něco přečtu.

Vzpomenete si na nějakou lumpárnu či průsvih, které jste provedl jako student?

No, jako student jsem sklídl jednu děkanskou důtku za to, že jsem promočil děkanskou pracovnu. Nějak jsem zapomněl zavřít večer chlazení v respirometru a v noci, jak stoupl tlak, tak hadička, která byla normálně zastrčená v odpadu, vyskočila a začla téct na podlahu a skrz strop. Tenkrát zrovna nastoupil nový děkan a pár dní před tím si dal vymalovat pracovnu. No a když ráno přišel, tak všechny děkanský lejstra, co měl na stole, tak mu plavaly...

Jo a pak další průsvih byl, když jsme pořádali na fakultě závody kolem patra na kole. Jeden vážený profesor scházel zrovna z druhého patra a najednou viděl, že se tam kmitnul člověk na kole. Byl z toho úplně šokovanej, tak si počkal a toho dalšího zastavil. My jsme tenkrát čekali na kolegu za rohem, ten přišel asi za tři minuty úplně bledej. Dostal pořádně vynadáno za to, že porušil důstojnost fakulty, ale nic z toho pak naštěstí nebylo...

A jednou jsem dostal facku za Zdeňka Veselovského od naší kolegyně. A to z toho důvodu, že jsme jí jejího kocoura, který nám strašně lezl na nervy, natřeli histologiejma barvičkama do velmi strakaté podoby (a my jsme měli tenkrát slušnou paletu). Já jsem kocoura jenom pokojně držel na klíně, Zdeněk ho maloval a kocour spokojeně předl. Kolegyně pak přišla, podívala se nám na ruce a protože já jsem kocoura hladil, tak jsem byl nejvíc flekatej, takže jsem dostal z každé strany jednu (smích).

Co Vám obecně činí potěšení a co Vám v poslední době udělalo největší radost?

No tak docela mě těší, když se mi povede občas nějaká přednáška. Pak, že jo, no ten nový barák se nám snad podaří dovést do použitelného stavu. Z toho baráku mám celkem radost. Tam je problém v tom, že já jsem základní nárys maloval v době, kdy fakultě bylo asi čtrnáct dní, takže představa, že to bude v době, kdy to začne fungovat, už fakulta doktorandská, tak ta byla tenkrát velice iluzorní. My jsme k tomu přišli ve stavu, kdy to byla kostra baráku, která měla některé rysy pevně definovány a měla být pokračováním ÚMBRu. Dneska bych možná některé věci trochu předělal, ale v podstatě si myslím, že se povedlo z toho vytřískat maximum.

Jaký je Váš názor na Šklíbu?

Zaplaťpámbu, že tady je, je prima. Jsou tam samozřejmě věci, které jsou trochu generačně podmíněny, s kterými já mám problémy, no řekněme, je pochopit, ale když se srovná s jakými obtížemi vychází univerzitní časopis a jak vypadá Šklíba....

Co byste chtěl ještě čtenářům vzkázat?

Já bych přál všem, kteří si zvolili biologii jako svoje povolání, aby byli tak spokojeni se svoji volbou, jako jsem já.

Děkuji za rozhovor.

Radka Pichlová

Pavel B L A Ž K A, Doc., RNDr., CSc. nar. 6. 10. 1928

Studium zoologie a chemie na PŘF UK 1947 - 1952. Disertace z fyziologické zoologie "Celkový a cukerný metabolismus Helix pomatia L." Vědecká aspirantura 1952 až 1955. V roce 1956 kandidátská práce "Anaerobní metabolismus ryb".

Zaměstnání: 1955 až 1956 odborný asistent, do 1960 vědecký pracovník PŘF UK. Od r.1960 dodnes postupně vědecký pracovník, samostatný a vedoucí vědecký pracovník hydrobiologického pracoviště v ČSAV v Praze 5, od r. 1979 v Českých Budějovicích. Od 1991 souběžně BF JU, 1992 habilitace z hydrobiologie na PŘF UK, 1992 - dosud děkan BF JU.

Zaměření: Po obhájení kandidátské práce studoval respiraci a bílkovinný katabolismus ryb a planktoních korýšů v závislosti na dostupnosti potravy a ve vztahu k primární produkci, příjem dusíkatých substrátů fytoplanktonem, podílel se na analýze dlouhodobých změn chemického složení našich vod v důsledku zvyšovaného minerálního hnojení a atmosférického přísunu. Zabýval se také produkcí autochtonních organických látek. Naposled studoval dostupnost fosforečnanů pro vodní mikroorganismy (převážně autotrofní).

Publikoval 29 závažnějších vědeckých prací, většinou v zahraničí, a 13 významnějších krátkých sdělení.

Významné zahraniční pobyt:

- pozvání: - 1962 AIBS (American Institute of Biological Sciences) lecturer - přednáškové turné po 11 amerických a kanadských univerzitách
- 1970 Senior scientist with the Royal Society (London) Biological Team in Uganda
- 1979 Visiting professor, University of Waterloo (Ontario) and McGill University, Montreal (Quebec), Kanada

Meissnerův zákon:

Kovářova kobyla chodí bosa a v továrně na žárovky pracují potmě.

Je všeobecně známo, že počítačová síť na naší fakultě je katastrofální. Myslím, že se nenajde nikdo, kdo by neprošel testem trpělivosti, když vám z ničeho nic spadnou Windows či vám počítač suše odmítne uložit složitější data, se kterými se moříte už delší dobu. Myslela jsem si, že už jsem se vůči těmto problémům obrnila, ale v poslední době, kdy se snažím dát dohromady matematická skriptička, můj vztek nezná mezí. Nemusím vám jistě vyprávět o moři času, který mi naše síť sežrala a nejspíš ještě sežere.

V instalování sítí se nevyznám, ale vím od lidí, kteří se tím zabývají, že existují jednodušší a kvalitnější instalace. Uznávám, že nic se nedá zlepšit ze dne na den, avšak tyhle problémy mě provází už od vstupu na tuhle fakultu. Nemyslím, že by bylo těžké zajistit správce sítě, který by se o ni permanentně staral. Tak v čem je zakopaný pes? Je nutno defenestrovat pana Šimka nebo uspořádat podpisovou akci, aby se začalo něco dít? Možná existuje vážnější důvod, proč tuto přestavbu nelze realizovat, ale já o něm nevím. Ráda se nechám poučit.

Jana Jersáková

Odpověď Janě a všem, kterým osud počítačovny BF není lhostejný

ANO, otázka počítačů je momentálně, asi už rok, ožehavým tématem. Zatím se však nikdo zodpovědný patřičně nespálil, takže to vře a doutná především v řadách běžných uživatelů, kteří mají soustavné problémy při své práci a nic moc se neděje. Tedy až do nedávné doby. Asi není moc na místě provádět na stánkách Šklíby podrobnou analýzu - hlubší souvislosti jsou ztraceny složitě - nicméně zde alespoň zazní komentář současného stavu.

Počítačová síť, tak jak je, byla „postavena“ asi před rokem a půl. Od té doby se provedla řada změn především hardware, které však jen z malé části zapadly do systému provedení počítačové sítě. Její „nastavení“ se však prakticky nezměnilo. Celý systém se víceméně vůbec nevyvíjí nějakým určitým směrem, stagnuje a dostává podobu velmi „strakatého králíka“. Navíc stávající síť není schopna dalšího rozšiřování o nové počítače. To ani nemluví o neexistenci definovaného a zodpovědného propojení s počítači na děkanátu, PAÚ, ENTÚ a Sádkách (rozumějte počítačů patřících pod BF).

To je však jen jedna rovina problému. Sami víte, jak je někdy „kocourkovské“ poradit si s nějakým zádrhelem anebo se dovolat pomoci. Buď máte po ruce kamaráda, který vám vše vysvětlí nebo si řešení těch obecných rutinních záležitostí najdete někde na nástěnce (tedy to zodpovědné osoby dosud nebyly schopné zajistit, ale v nejbližší době se to z iniciativy studentů změní). Další možností je požádat správce sítě (či software), aby vám pomohl. Kýžené pomoci se vám sice občas dostane, ale rozhodně ne takovou formou, abyste si mohli přístě poradit sami.

Výše uvedené je stručným přehledem stávajícího stavu. Mnozí z vás tuší, že se již nějaký čas mluví o nové počítačové učebně. Ano, tušíte správně a to je i důvod rozvíření současné diskuze (alespoň v zainteresovaných kruzích). Na novou síť je v tuto chvíli asi půl miliónu korun. Způsob jeho investování jednoznačně rozhodne jak tady počítače budou fungovat dál. Úzce s tím souvisí i kvalita komunikace (tedy vlastně zpětné vazby) mezi správcem sítě a stovkami uživatelů. Ptáte se, jak může komunikace souviset s nákupem počítačového vybavení? Úplně prostě. Ten, kdo utratí ty stovky tisíc, bude zároveň rozhodovat o celkové koncepci a... a bude samozřejmě tím správcem sítě, na kterém budou

uživatelé zcela závislí. Řada z vás určitě ví, o koho se v současnosti jedná a pokud ne, je to jen další příznak špatného stavu.

Teď zde proti sobě stojí v podstatě dvě koncepce, dvě možnosti dalšího vývoje. Jedna vychází od stávajícího správce sítě, ta druhá je podporována studenty a primárně od nich i vychází. Rozhodovat o nich bude komise nezávislých posuzovatelů a v konečném důsledku děkan a proděkan pro rozvoj fakulty. Nám teď nezbyvá, než s napětím očekávat, kterak se situace vyvine. V každém případě je nová počítačová učebna, která bude sídlit v dosavadní zasedačce, záležitostí nejbližších třech čtyřech měsíců.

Zdeněk Klouda

I takhle to může dopadat, když se necháte unést prací na počítači až tak daleko, že bez něj nemůžete ani spát.

Anebo to je jen sebezáchovná ochrana životně důležitého teritoria ve dne v noci?

Ze života... PaedDr. Václav Pavlíček

„Pyritové zrcadlo: dámy, to se tak leskne, že vidíte i bradavici, která vám vyroste až za tři roky.“

„Ti studenti, se kterými jsem dělal tu praxi, mi strkali mezi minerály všechno možné. Až jeden mi dal takovej malej vzorek. Já namítám - to nevím co je, musíte brát větší kusy horniny - a ten fiškuntálek mi řekne: No to je B-komplex!“

„Znáte meteory, jak se říká, že padá hvězda - to si asi přejete: už aby Pavlíčka klepla pepka... no nic, von sem přijde jinej...“

ŠPLECHTY

Většina z vás si asi alespoň jednou povšimla malého žlutého plakátku s pozvánkou na Šplechty. I já jsem kolem něj několikrát prošel a pomyslel si, že chci-li se něco dozvědět o této fakultě z vnitřní stránky, je to ideální příležitost.

V pondělí 21.10. ve 20:00 se v aule shromáždilo několik desítek studentů, několik pedagogů a dva hosté. Ti také celé večerní představení zahájili asi půlhodinovou rozpravou více méně vycházející z článku Richarda Tichého ze Šklíby speciál. Pak se rozpoutala zuřivá diskuse a nebyla-li by tato časově omezena desátou hodinou večerní, táhla by se možná až do půlnoci.

Proč se vlastně Šplechty konaly a jak tento nápad vznikl? Šplechty vznikly již loni původně z iniciativy děkana (ač to třeba teď tak nevypadá) jako jakýsi veřejně přístupný sněm, na němž by se měly vyslovit názory, návrhy a hlavně ziniciovat řešení určitých vnitřních problémů fakulty, zejména ve vztahu pedagogové - studenti. Poměrně brzy se však chopili organizace ti, jichž se Šplechty týkají především, totiž samotní studenti v čele se Zdeňkem Kloudou.

Zatímco loni se každé Šplechty týkaly jistého předem formulovaného problému, letošní první Šplechty neměly náplň blíže specifikovanou. Hovořit se mohlo o všem, co se nějak týká Biologické fakulty. Přirozeně se hovor stácel (hlavně z iniciativy studentů 4. ročníku) především k nedávným bakalářským zkouškám a přijímačkám do magisterského studia. Zaznělo i hodně protichůdných názorů, od velmi specifických připomínek (výpočet průměru) až po obecnější (jakým způsobem zkoušet). Byla řeč i o vlastním charakteru studia, jak a kdy se na zkoušku začít připravovat a zda je důležitý širší rozhled nebo úzká specializace. V diskusi zazněl i názor, že vyhazovat prváky na matematice či na fyzikální chemii je vlastně vzhledem k tomu, že jsme fakultou Biologickou, úplný nesmysl.

Zdánlivě to tedy budilo dojem totálního chaosu, téma diskuse se přelévalo od jedné věci k druhé a třetí, aby se zase po půlhodině vrátilo zpět k té první. Účel těchto Šplechtů však nebyl cokoliv vyřešit, ale jen nastínit, zda tu nějaké problémy jsou, zda je třeba je řešit a snad i trochu konkrétněji tyto problémy formulovat. Neboť diskutovat o problému lze jediné tehdy, umíme-li ho alespoň rámcově vymezit.

Je zřejmé, že nějaké problémy existují a je třeba je řešit (jinak by se tak plamenně nediskutovalo). Otázkou zůstává, o jaké problémy vlastně jde, protože v diskusi neustále se vracející k tématu bakalářských zkoušek se to jaksi velice snadno ztratilo.

Další Šplechty by se již měly zabývat konkrétním tématem. Budou tedy možná o něco průhlednější nežli byly ty první, ale i ty první měly svůj význam - zjistit, o jaké problémy vlastně jde.

Můj osobní pocit z prvních letošních Šplechtů je možná do značné míry neobjektivní, neboť jsem jen obyčejným „prvňáčkem“. Po hodině a půl diskuse se nyní domnívám, že jádro většiny problémů je v odlišném charakteru vysokoškolského a středoškolského studia. Nesouhlasím s názorem, že jsme byli 12 let vychováni ve stresu, který nyní zmizel, což působí na některé jedince zhoubně. Já osobně žádný stres nepocítoval a ani nevím, odkud by mohl pramenit. Spíše jde o to, že např. právě biologie na gymnáziu byla ponejvíce memorováním poznatků („telefonní seznam“) bez akcentu na jejich vzájemné souvislosti. Při zkoušení pak stačilo tenhle telefonní seznam většinou jen prostě předeklamovat. Vysoká škola by měla jít dál, vytvořit mezi poznatky spoje, souvislosti, postavit určitou kostru znalostí. Navíc na rozdíl od gymnázia zde má student širší možnosti seberealizace, zároveň ho ale nikdo do ničeho nenutí - musí tedy „jen“ chtít. A právě bakalářská zkouška by měla ze všeho nejvíc ukázat, jak škola tyto své cíle splnila. Jak kvalitní kostru znalostí má, jak se dokázal realizovat, kolik toho chtěl dokázat (a co se mu z toho povedlo). Zda tak ona zkouška činí, přísluší hodnotit jiným (třeba letošním čtvrtákům).

Zajímavé jsou diskuse ohledně selekce. Že je nutná, o tom asi nikdo nepochybuje. Bez selekce není vývoje a nic (a tedy ani úroveň této školy) by se nehnulo kupředu. Otázka spíše zní jak moc, kdy a čím selektovat. Studenti se větší selekci celkem pochopitelně brání (vždyť oni jsou selektováni) a každý možný selekční omyl ostře komentují. Pedagogové zase považují velkou selekci za příznivou pro prestiž fakulty. Takže výsledkem je kompromis, nebo slovy Jana Zrzavého: „V zásadě je v každé populaci asi 10 - 15% zajímavých lidí. Pak je tam taky stejný počet absolutně neschopných lidí. Ti zajímaví projdou jakýmkoliv kritérii, ti neschopní neprojdou ničím. Takže když selektujeme, musíme to říznout někde v té prostřední šedi.“ Je otázkou, kdo je „zajímavý“ (i na to se někdo na Šplechtech ptal), ale tak nějak ta selekce na fakultě probíhá. Ostatně názory na ni rozhodně nejsou ani mezi pedagogy totožné.

Nepochybně ale Šplechty svůj přínos mají. Problémy se přece nejlépe řeší přímo, diskutí. Vyjádří se všechny strany a pak se pokusí vyvodit nějaký konsensus, který škodí sice všem, ale málo a rovným dílem.

Lukáš Šmahel

Proč vlastně...

Uvedený pohled na Šplechty celkem jasně vyjadřuje, o co organizátorům především šlo - především tedy o odhalení případných problémů, nejasností, o zjištění nálady a chuti diskutovat v kruzích akademické obce a o rozhýbání dosud stojatých vod uvažování o smyslu či ne-smyslu poznávání, učení a vzájemného dorozumívání.

Aby jste si oživili o čem všem se v podstatě diskutovalo (i když leckterá otázka byla spíše v podtextu) zveřejňujeme zápis vzniklý při prvních letošních Šplechtech. Zápis je rozšířen i o další aspekty, které vyplývají z celkového kontextu.

„Obecné filozofické pozadí všech konkrétních problémů“

- * filosofie win-win (ostatní mohou mít zisk díky mým ziskům)
x win-lose (ostatní musí ztráct vinou mých zisků)
- * co je vlastně posláním školy, aspekt skutečného poznání
- * stres (je nutně nezbytný?, smířit se s ním či ho ignorovat?)
- * organizace výuky a zkoušek (komunikace děkanát x studenti, otázka průhlednosti a definovanosti kritérií)
- * organizace práce studentů (shora, zdola, podmínky)
- * nejasná kritéria (nároky, požadavky; často z principu nelze)
- * + nejasnost nároků v průběhu a na konci
- * práce studenta na sobě samém (schopnost formulace myšlenek, jejich prezentace, schopnost syntézy a kombinace znalostí)
- * porovnávání průběžných výsledků se závěrečnými
- * přístup studenta ke studiu (princip ŠU - napodobuji učitele
HU - pochopím činnost učitele
RI - sám se stanu učitelem)
- * vzdělávací přístupy pedagoga
- * kdy a jakým způsobem nejlépe selektovat
- * hledání důvodů vně, neboť tam se hledají nejraději (ze strany studentů, ale i ze strany pedagogů)
- * skutečnost, že jsou špatní i dobří studenti (jak se s tím vyrovnat?)
- * skutečnost, že jsou špatní i dobří pedagogové & vědci (jak to řešit?)
- * „fenomén dobrého pocitu ze zkoušky“ (subjektivnost & objektivnost)

Praktické „problémy“ (řada z nich se řeší průběžně)

- * všeobecná propagace vědy (AV ČR), školy (BF), JU
- * angličtina (učitelé, vztah k biologii - Anglická příručka)
- * počítače (celková koncepce, komunikující správce, počet počítačů, jejich umístění)
- * kvalita a způsob informování o studijních nárocích (vyhlášky, nástěnky, aktuálnost, Šklíba, WWW page, osobní, E-mail)
- * mimoškolní aktivity studentů (filmový klub, promítání z cest, ~ Šplechty, studentské semináře, Šklíba)
- * udržení a posílení praktických možností (přístup ke kopírce, počítačům, informacím)
- * komunikace (viz předešlé)
- * kreditní systém (vychytat mouchy, evaluace výuky - hodnocení přednášek,...)
- * postavení vědy a VŠ v tomhle kocourkovském státě

Zdeněk K. & Honza R.

Ježto jsme dospěli k závěru, že nejvhodnější bude začít řešení těchto otázek od Adama, rozhodli jsme se uspořádat nejbližší

Šplechty 13. XI. '96

na téma

JAK MÁ VYPADAT STUDENT NAŠÍ FAKULTY

Během večera se společně pokusíme najít odpovědi na následující otázky:

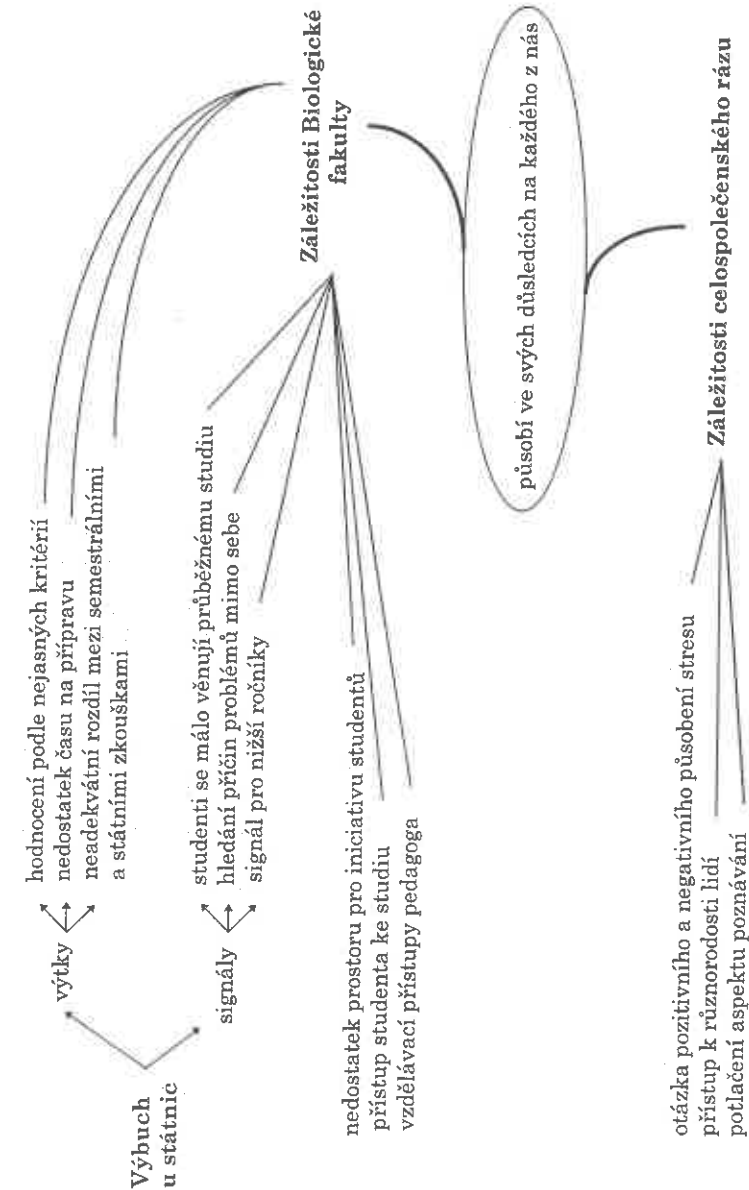
- ☞ Jaké znalosti má mít student na konci studia (bakal., mag., doktor.)?
- ☞ Jaké schopnosti považujete u absolventa naší školy za nepostradatelné?
- ☞ Jaké vidíte možnosti motivace ke studiu?
- ☞ Co podle vás v našem studijním systému brání uspokojivému řešení těchto otázek?

Na úvod vystoupí se svými příspěvky tři z našich pedagogů a nastíní, jaké jsou jejich požadavky na kvality absolventa fakulty. Po nich vystoupí tři zástupci z řad studentů, aby nám sdělili, co považují za vhodné, aby jim škola dala, jakým ziskem by rádi z naší fakulty odcházeli. Předpokládáme, že se tady ukáží dvě různá pojetí, dva různé pohledy na vysokoškolské studium. Cílem je zjistit, nakolik jsme se současnou koncepcí studia spokojeni a nakolik cítíme potřebu jednat o jejich změnách. Ideální bude, když se nám podaří vytknout konkrétní body, v nichž to podle jedné nebo druhé strany „skřípe.“

kde? opět ve vestibulu Biologické fakulty

kdy přesně? ve 20⁰⁰

Na závěr debaty vyvolané posledními Šplechty uvádíme alternativní způsob vyjádření konkrétních myšlenek a vztahů. Uvedené schéma odpovídá obsahu zápisu pořázeného v průběhu Šplechtové diskuze ze dne 21. října 1996.

CO JSEM NA ŠPLECHTECH NESTIHLA

Jistě mnozí nechápu, proč se ozývám - vždyť jsem prošla, mám být šťastná a ostatní mě pálit nemusí. Jo, to všechno říkaly taky oba ročníky nad námi, přestože měly k bakalářským zkouškám taky své výhrady.

Proč se vlastně ozývám, když jsem sama proti sobě a navíc selekce tu být musí pro dobro nás všech?! Protože, myslím si, záleží na způsobu, jakým tato selekce proběhla. Když nás v prvéku skončilo 6 lidí, nikoho to nezarazilo a naopak jsme byli překvapeni, jak málo lidí neprošlo. Pravděpodobně velkou tolerancí při semestrálních zkouškách neskončilo potřebné procento z nás. Jaké tedy bylo řešení? Číhat kdo pojede na červenou (viz vystihující výrok Dr. Brandla) v posledních třech částech: Aj, diplom. práci a bak. zkouškách. Jednalo se o selekci při poslední příležitosti a každý si mohl domyslet, že na konci třetíku to bude HOP nebo TROP. S nejmenší objektivitou u angličtiny (1/3 výsledku - posuzováno jedním člověkem) a řečneme s největší objektivitou u bak. zkoušek (1/3 výsledku - posuzováno šesti lidmi). Problém je v tom, že i ten nejlepší se někdy utne a na červenou vjede. Kde je potom zajištěno, že si fakulta uchová ty nejvíce zdatné?

Myslím, že ani ti, kdo o výsledcích rozhodovali, si nejsou přes veškerou snahu o spravedlivé rozřešení zcela jisti. My, kteří jsme byli předmětem výběru, máme poté pocit, že zuby selekce klaply jaksi naslepo - a to je důvod, proč se ozývám!

Jaké by tedy mohlo být řešení? Z hlediska studenta je jistě lepší prokázat, že zrovna on je ten pravý, v průběhu tří let (když není ten pravý - alespoň ví proč). Oproti tomu, že se mu náhodou někdo trefoří do noty u zkoušek a diplomku má v oboru, kde není moc lidí, anebo má šikovného a ochotného školitele. Vyslovenou smůlu pak má ten, kdo není oblíbený u komise z Aj, má špatně navrženou diplomku od školitele, či okno u státnic. Přesto tito lidé mohou být lepšími biology než ti, kteří měli v dané chvíli štěstí.

Já vím, dalo by se to odbýt slovy - „takový už je život“ nebo k potěšení Jana Zrzavého: „selekce takto funguje a ve skutečnosti nevyhraje ten nejlepší“.

Můj návrh je: přitvrdit během prvních tří let u semestr. zkoušek a bakalářskými dipl. a zkouškami pouze dožehlit konečná rozhodnutí (nezačínat až na konci šestého semestru).

Tendence k tomuto už jistě nastala průměrem 1,8; ten dosáhnou ti chytřejší, ale také ti vykutálenější - volbou předmětů.

Letošní třetíci budou mít patrně podobné podmínky jako my, a tak bych jim na závěr doporučila.

- vymakat diplomku (když nepomůže školitel, musíte se prosadit sami)
- chovat se uctivě k angličtinářům a hlavně se anglicky naučit!
- na bak. zkoušky se učte spíše průběžně (realita je taková, že je člověk zaskočen jednoduchostí, a kde najednou vztít složitou odpověď hodnou třetíka? Nebo je otázka položena tak specificky, že i když se člověk učí 2 měsíce, zrovna tuto věc opomene).

Snad mi bude prominuto, ale pořád je lepší o problémech mluvit a psát, než si o nich šuškat.

Alena Tothová

P.S. Potěšilo mě přiznání, že nejenom my jsme byli neschopní a hloupí u zk. Alespoň se nemusíme před staršími kolegy studenty stydět.

ALENĚ T. A NEJEN JÍ

Píšu-li teď něco na téma minulých Šplechtů, není to proto, že bych chtěl něco měnit na tom, co jsem už dal jasně najevo - ale Alena se ozvala, a rád bych tedy zareagoval.

Především - dožrali jste mě tak příšerně, že jsem asi tři dny uvažoval, že se vším praštím a půjdu do Prahy; kdo mě znáte, víte, že to není můj zcela obvyklý duševní stav. (Aby nedošlo k omylu: to, že na mě někdo zaútočí, mi nevadí, ale naopak jaksi aktivuje; bez agresivního protivníka jsem úplně nemožnej.)

Ale možná to byl celé omyl: na úrovni, kterou zvolila Alena písemně, se totiž bez problémů můžeme o čemkoliv dohodnout. Pokud vaším cílem není to (jak jsem si myslel), aby všichni úspěšně prošli, nýbrž to, aby ona elita byla selektována spravedlivě a racionálně, máte pravdu, mým cílem je to taky a pojdte se dohadovat, jak to zařídit. Pouze myšlenka, že selekce být nemá, je pro mne nepřijatelná a bavit se o ní s nikým nebudu (ale můžete se mě zbavit, viz níže). Berte toto jako vyzvání k tanci, já myslím, že se nakonec shodneme. Ale ...

Ale - začněte se už konečně sami chovat jako racionální lidi. Když něco chci, tak neuhlám a nenadávám v soukromí, ani nedělám různé anonymní hluky ve zšeřelém vestibulu, ale jdu prosadit to, co si přeju. Kouknu do studijního řádu, jestli to, co mi vadí, je zapsáno tam - pokud ano, musím protlačit změnu paragrafu přes senát. Pokud to tam není, je to nějaká vyhláška děkana či proděkana, a tak jdu za ním, ať ji změní. Odmítne-li, jdu zase na senát, ať ho svrhne. Odmítne-li, svrhnou senát; ve statutu si přečtu, jak se to dělá. Atakdále. Zkrátka tuším něco o způsobu, jak se takové věci prosazují, jdu i do konfliktů, s rizikem, že se to nepovede, ale s jistotou, že vlastně tak úplně prohrát ani nemůžu, protože marná sláva student je tady zákazník, a tedy náš pán. (Je tedy v jeho zájmu, aby zboží, které si tu kupuje, příliš neztrácelo na hodnotě.) Chcete-li pouze nadávat, číňte tak, ale pak se nedivte, že už to budete muset dělat nadosmrti, protože tím ničeho nedosáhnete. Mně by to kupříkladu nebavilo, ale to už je vaše věc.

Chci-li něčím hnout, musím se do toho opřít; ale toho opírajícího se je holt vidět.
30.10.1996

Honza Zrzavý

Něco ke Šplechtům

Milí spolustudenti!

Asi nemohu úplně nejzodpovědněji posoudit rozsáhlé diskuze okolo bakalářských zkoušek - jednak jsem nestál ani na jedné straně boxerského ringu a jednak jsem vyštudoval úplně jinou školu. Přesto jsem s velikým zájmem naslouchal velice různorodým názorům ve Šplechtech a snad mohu alespoň něco přidat.

Trochu nejistě jsem sledoval rozsáhlé obecné úvahy o činnosti mozku a komplikovanosti procesu učení. Je to možná proto, že složité abstraktní úvahy nejsou zcela moje parketa a rád je přenechám osobám vznešenějším a váženějším. Možná ale snad právě můj „pochybný původ“ mi dává možnost srovnání. Především tedy, važte si fakulty na které studujete! Nevíte vůbec, co máte a věřte mi, já skutečně vím, co říkám! Přeji vám, že tu můžete studovat od začátku a ve skrytu duše vám (v dobrém) trochu závidím. Navštěvoval jsem jen nepříliš velký počet kurzů, ale zatím jsem se setkal pouze s lidmi, kteří Vás nutí přemýšlet! A to na většině škol není! Uvědomte si ale, že jsou samozřejmě věci, které je nutné se naučit. Vytvářet správná spojení a úvahy bez základních znalostí se podobá stavění domu bez cihel!

A teď pohled z druhé strany, který mě asi nejvíce zlobí a proč vlastně píšu tohle povídání. Stále ještě pevně věřím, že většina z vás je tu proto, že je baví poznávat, že znovu prožívají dobrodružství nad každým novým objevem v kterémkoli oboru a ne proto, aby si před jméno připsali příslušnou zkratku a užívali si obdivu veřejnosti - ono to naštěstí v biologických oborech moc nejde. Nicméně mé (jistě nedostatečné) zkušenosti příliš tuto víru nepodporují. Znáám vás pár, kteří se skutečně pídí po všech možných informacích a s radostí zkoumají veškeré objekty svého studia. Tak nějak si představuji ty zajímavé jedince, jak o nich mluvil Honza Zrzavý. Takoví si ovšem většinou na nic nestěžují, protože se snaží vidět trochu dál, než do další zkoušky. A pak mám celkem bohaté zkušenosti s existencemi, které se neustále tváří strašlivě zrudně, vždyť přece vůbec nebudou botaniku potřebovat, vždyť přece budou „bílí“. (Případně v horším případě je nezajímá kytku (pro zopakování) a titíž lidé se neustále tváří, jako byste je zas a znovu natahovali na skřípec, či nazouvali jim španělskou botu, není to příliš radostné zjištění. A pokud se nad větvičkou lípy medituje o tom, zda je to dub, a nebo si nejste schopní mezi sebou sdělit, že v poznávače se nejčastěji vyskytuje buk, jilm a habr a stále noví a noví nešťastníci je označují za vrbu a lísku, či zaměňují navzájem, tak podle mého názoru to svědčí o tom, že je Vám v podstatě všechno jedno. Možná se vám zdá, že jsem moc velký detailista a moc protěžuji botaniku, ale berte to prosím jako příklad. Většina z vás hned pookřeje, když vidí nějaký seznam. Tak tohle všechno se naučím a už nic víc po mně nikdo nemůže chtít. Uvědomte si ale, prosím, že nikdo nechce, abyste poznali všechny pryskyřníky do druhu a subspecie - to skutečně pro většinu z vás nemá význam. Asi ale není moc od věci umět se na kytku podívat, vědět, že to třeba není bambus, tedy tráva neboli Poaceae, ale je to jedle neboli Pinaceae, vědět že ten bambus u nás moc neroste a ta jedle tvoří přirozenou součást našich lesů atd.

Vím, že jste technická generace, všichni umíte pracovat s nejsložitějšími programy a porazit počítač v těch nejpitomějších hrách, neumíte se ale (a mnozí ani nechcete) koukat kolem sebe. Snad vědět, že lípa je strom se srdčitými listy by mohl každý slušný člověk a dokonce i mizerný biolog. Možná, že vám by to nevadilo, ale asi by nebylo dobrou vizitkou školy, kdyby při vašich úvahách o zajímavé mutaci v genomu té kopřivy co vás vůbec nepálí, vás vytrhl příjemný hlas stařenky: „Ale vážený pane bakaláři (či jiný titulovaný), tohle je přece hluchavka a my tu z toho vaříme moc dobrý čaj!“

Jistě jsem se vás mnohých dotknul a budete mi nadávat, samozřejmě to klidně můžete - buď ve Šklíbě nebo i osobně, snad to unesu. Vám, kteří máte vždy na tváři vidět zájem, vám se omlouvám, ale jistě chápete, že pro vás to napsáno nebylo a vy, kteří se cítíte býti potrefeni, braňte se, ale ty pohledy beráneků vedených na porážku se těžko dají oddiskutovat.

Milan Štech

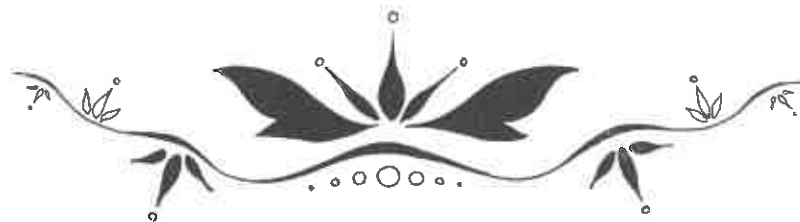
návrh semináře
Možnosti komunikace se živými systémy
Jan Prokop Reitschläger

Od chvíle, kdy jsme vstoupili do systému našeho školství, jsme podrobováni určitému schematizovanému systému výchovy, v němž se do nás hustí spousta informací různého druhu a více či méně jsme donuceni je vstřebat. Jakým způsobem - to je jedno. Proč - to je jedno. Jaký to má smysl? Někteří z nás si ještě pamatují, že se nám tvrdilo cosi o službě socialistické vlasti, nyní je nám pro změnu vnučován docela hloupý model úspěšného Američana. A jaksi zde chybí pomocná ruka, jak se v tom návalu dat orientovat. Nikdo nám ani náznakem nesdělí, jak je nejlépe využít právě pro náš život, jak žít život tak, abychom v něm opravdu něco znamenali, abychom si sami sebe dovedli vážit.

Společným a zásadním nedostatkem našich školských systémů je naprostý nedostatek komunikace a snaha se jí vyhnout. Proto tento seminář bude veden dosti odlišně - jednak zde míním vést diskuse po způsobu athénské školy, jednak vás budu učit některé jógové techniky zlepšující schopnosti naší komunikace vnitřní - neboť nejsme-li schopni komunikovat sami se sebou, stavět v sobě ucelený harmonický systém osobnosti, jak můžeme být schopni komunikovat se svým okolím? Zároveň chci ukázat, že naše soustředění komunikace na pouhé řečové prostředky, je dosti nevhodným zúžením našich možností. Postupně se dostaneme k používání šestého smyslu, k širším možnostem využívání hmatu, k zlepšování práce ostatních tělesných smyslů. Povedu vás k metodě, jak získávat informace i jinou cestou než biflováním se z knih. Vyvrcholením semináře bude jednodenní výjezd do okolí Křemže (popř. i přímo na Klet), kde si sami nikým nerušení vyzkoušíte, nakolik jste schopni komunikovat s přírodou a s jejími jednotlivými součástmi. Pochopitelně nebude možné, abych vás za tři měsíce naučil rozumět skryté řeči všeho, co vás obklopuje - předám vám však způsob, kterým budete moci sami dále své komunikační schopnosti rozvíjet.

Ježto se jedná o seminář, nehodlám mu dávat tvář pevného časového rozvrhu - vy sami budete svým přístupem rozhodovat, jak a kterým směrem se začne seminář ubírat. Musím brát v potaz vaši individualitu a musím se podřídit jejím zákonitostem, aby to, co dostanete, mělo pro vás skutečný význam.

Něco více o mé osobě. Toho času jsem členem prezidia České asociace odborného léčitelství. Problematikou komunikace, snahou porozumět řeči jevů a jejímu smyslu se zabývám již přes tři roky. Vycházím především ze staroindického učení Čaturšariravidjá (nauka studující člověka jako psychosomatický celek) a Ratnavidjá (nauka o kultovním, léčebném a klenotnickém používání drahokamů), dále z poznatků moderní fyziky. Evropskou psychologii příliš nevyužívám, neboť má v sobě řadu neuceleností, je vědou spíše filosofickou a poznatků exaktních věd využívá velmi zřídka.

Jak si změnit heslo * Jak si změnit heslo * Jak si změnit heslo

Stane se ti, že je tvoje heslo vyzrazeno a tím jsou tvoje data ohrožena počítačovými nenechavci, nebo tě tvoje heslo omrzí a máš vymyšleno nové, lepší. Nezbyvá ti nic jiného, než heslo změnit. Jak na to? Jsou asi dvě možnosti:

1. Použít služeb „SYSCONu“
2. Použít příkaz „SETPASS“

První možnost je asi zdlouhavější, neboť SYSCON nabízí více možností, jak si pohrát se svým „jménem“ (O SYSCONU třeba příště). Příkaz „SETPASS“ je jednoduchý. Po zapnutí počítače a přihlášení do sítě na tebe počítač „čeká“ na příkazové řádce H:\>_

(jsi-li ve windows, vyskoč z nich)

Obrazovka: H:\>

Napište SETPASS a stiskni ENTER

Obrazovka: H:\>SETPASS

Objevi se nápis: Enter old password for Bio/(zde je tvoje jméno):

Napiš staré heslo a stiskni ENTER

Po napsání starého hesla se objeví: Enter new password for Bio/(zde je vaše jméno):

Napiš *svoje nové heslo* a Stiskni ENTER;

Objevi se nápis: Retype new password for Bio/(zde je vaše jméno):

Opět *napiš nové heslo* a stiskni ENTER

Pokud jsi zvolil heslo delší pěti písmen a nespletl ses při jeho psaní,

objeví se nápis: The password for Bio/(vaše jméno) has been chagend

Od této chvíle jsou opět tvoje data v bezpečí a můžeš opět spokojeně spát

(doporučuji ještě data zálohovat na

- čert nikdy nespí).

Přeji Dobrou noc!

EVOLUČNÍ čili Malý příběh z dob trilobitů

Praha, Albertov. Ordovik čili 500 000 000 let zpátky. Prvohorní moře.

Vodami oceánu plaval trilobit. Občas potkal nějakého žahavce či liljici, kteří se v záru poledního slunce oddávali siestě, ale náš trilobit rozhodně neměl na zahálky čas. Zdálo se, že při svém nemotorném pohybu se usilovně snaží něco najít.

Náhle jeho složené oči spatřily na dně korálovou stavbu s nápisem: „Barrandienská universita.“ Pod ním se nacházel velký transparent: „Vítejte na XXV. celosvětovém kongresu trilobitů!“ „Konečně!“ zvolal trilobit a snesl se ke dnu.

Hlavní kongresová hala byla již téměř zaplněna. Seděli zde trilobiti ze všech končin světa, roztočivného tvaru, vzezření i velikosti. Každý se snažil sdělit druhým co nejvíce zážitků ze své rodné oblasti. Mezitím však na pódium vystoupil jeden trilobit a klepaje pravým tykadlem do stolu, zvolal: „Prosím vážené kolegy o klid!“

Nebyl to tak obyčejný trilobit, což se dalo poznat podle velkého množství značek na pátém a šestém levém žeburu. Navíc si, což trilobiti dělají jen pro zvlášť slavnostní příležitosti, dal kompletně přeštit svůj hlavový štít. Poté, co celý sál ztichl, začal rozvlácným hlubokým hlasem: „Jsem děkan Přírodovědné fakulty Barrandienské university a chci vás jménem jejím, jakož i celého Barrandienu, přivítat na jubilejním 25. celosvětovém kongresu. Jak jistě víte, tyto kongresy pořádá Světová organizace trilobitů každý milion let, abychom se sešli, pohovořili na téma vývoje společnosti, o nových poznacích vědy a přijali určité závazné normy. Například velkým úspěchem minulého kongresu bylo celosvětové sjednocení živočišného jazyka ...“

Jeden trilobit uprostřed sálu se otázal svého souseda: „What did he say?“ Soused odpověděl: „Я непонимаю по-немецки!“

„... Nyní předám slovo vedoucímu katedry evoluční biologie doktoru Hirtovi, aby nás seznámil s výsledky bádání ve svém velice progresivním oboru.“

Na pódium předstoupil jiný trilobit s menším počtem značek. „Jmenuji se Hirt a představím vám výsledky naší mnohatisícileté činnosti.“

Otevřel tabuli a všichni účastníci spatřili zvláštní šifrované nápisy (nebo pravděpodobně šifrované, neboť po normálním přečtení nedávaly smysl): „Ema má maso. Máma má misu. Šimon je vůl. Miluji tě. S... na to.“ Někteří účastníci kongresu se dali do smíchu.

Doktor Hirt zrudl a zařval: „Kde je houba !?“ Začal se rozhlížet po okolí. „Zase odplavala! To jsou pořádky. Za trest ji jednou sežeru!“

„No nic, tak vám to řeknu jen slovy,“ řekl poté, co několikrát se snažil pro uklidnění počítat do deseti a nemohl si přitom vzpomenout, zda po šestnáctce následuje Eulerovo nebo Ludolfovo číslo.

„Evoluce je sled nezvratných změn vedoucích ke stále dokonalejším a lépe přizpůsobeným formám života. A inteligentnějším - tamta pitomá houba jsou degenerovaná Diblastica. Organismy lépe přizpůsobené tlaku prostředí lépe obstojí v konkurenčním boji. Vlastnosti se dědí, tedy ti lepší stvoří také lépe přizpůsobené potomky. Z nich se opět vyselektují ti lepší atd. Tady je trochu nejednotnost v přístupu, ale to bychom zabíhali moc do podrobností.“

Náhle se ze zadu ozvalo: „Jáúúú!!“ a do sálu vtrhnul děkan. „Kterej sabotér pověsil nad dveře tento obraz?“ V ruce držel uprostřed protržený obraz, na němž byl vyobrazený třimetrový trilobit s končetinami, křídly a ocasní ploutví, pečlivě okótovaný a rozměřený. „Takovej paskvil a ještě k tomu mi slítne na hlavu!“

„Ten obraz jsem tam pověsil já!“ řekl doktor Hirt. „A není to žádný paskvil, ale výsledek naší dlouhé, vyčerpávající, nedocenené, týmové a hlavně ...“

„Stačí, stačí,“ řekl už zoufale děkan, „nebo mne bude hlava bolet i z jiného důvodu než je její fyzická destrukce.“

„Vy jste mi ho zničil!“ křikl na děkana doktor Hirt poté, co si od něj vzal ten obraz.

„Kdybyste ho nedával nad dveře ...“ oponoval děkan. Pak nastala zuřivá slovní hádka, k níž se zčásti přidali i přihlížející. Než někdo z davu prohlásil: „Pánové, tady je vědecká konference, ne aréna.“ Hádky postupně ustala, děkan si sedl na židli vedle pódia a doktor Hirt pověsil roztržený obraz na korál nad tabuli.

„Kde jsem to skončil ...“ přemýšlel chvíli. „Furt mně tady někdo narušuje výklad. Takže evoluce vlastně směřuje k dokonalosti. Není již daleko doba, kdy bude planeta osídlena tvorem, který bude naprosto dokonale přizpůsoben všem prostředím, tedy vodě, pevné zemi i atmosféře, bude obrněn vůči všem nepřátelům a bude tak moci, žijíc nerušeným a klidným životem, ovládnout celou Zemi.“

Protože nejlépe přizpůsobeným organismem je nyní trilobit, bude onen dokonalý tvor vypadat zhruba tak, jak je znázorněno na obraze. Má ideálně hydrodynamický i aerodynamický tvar, termoregulaci pro všechny pozemské teploty až do +60°C, proti nepřátelům má vnější kostru elektricky nabitou - kdo se ho s výjimkou příslušníků vlastního rodu dotkne, dostane ránu.“

Sál začal mohutně tleskat a ozvaly se četné výkřiky na oslavu evoluce a doktora Hirta. Ten si to vzal jaksepatří k srdci, a proto, vzdávaje publiku hold, předstoupil před stolec. Jenže nekoukal samou slávou pod nohy a zřítíl se z pódia dolů. Potlesk se rázem změnil ve smích. Pan Hirt se zvedl, oprávil se a vystoupil zpět na pódium: „No co, spadnout může každý!“

Sbalil obraz a prohlásil: „Na problematice evoluce nezávisle na mém vědeckém týmu pracoval ještě kolektiv kolem doktora Gíngera. Pochybují sice, že něco vyzkoumali, ale protože se také přihlásili k prezentaci, předávám jim tímto své slovo.“

Doktor Hirt si sedl na židli vedle děkana a na pódium vystoupil jeden drobnější trilobit s jednou značkou na pátém žeburu. „Asi vás zarazím, ale vše, co jste tu dosud slyšeli, jsou bludy. Žádný ideál ani dokonalost ve skutečnosti neexistují.“

Doktor Hirt povstal a vzrušeným hlasem oponoval: „Jaké bludy? Co to je za urážku?“

Doktor Gínger zůstal zcela klidný a řekl: „Definujte mi tedy dokonalost. Co je opravdu dokonalé a nedá se to zlepšit?“

„Tak co zlepšíte na mém modelu trilobita budoucnosti?“

„Jéje, toho by bylo. Váš projekt jsem podrobně prostudoval ...“

„Vždyť byl přísně tajný!! Jak to?“ zrudl Hirt.

„To nechme na jindy. Má například špatně řešenou nervovou soustavu a ta ploutev je při lezení po zemi jen na obtíž ...“

„Tak jak chcete řešit pružné kormidlování ve vodě?“

„To je ono! Buď jedno nebo druhé, obojí najednou je nemožné. Vidíte? A jsme u té dokonalosti, prostě neexistuje.“ S těmito slovy rozbil svůj obraz. Byl na něm ohydný tvor s dvěma nohama, částečně ochlupeným tělem a nevýraznou segmentací. Pod tím byl nápis „Homo“. „Proč by nemohl vrchol evoluce vypadat třeba takhle. Já vím, sežrat ho může leccos. Plavat neumí často ani v dospělosti. Létat se nenučí nikdy. Má chybnou termoregulaci, neboť ztratil srst. Nemá ani velké zuby, ani drápy. Čich má mizerný, sluch není o moc lepší.“

Uvádím to jako příklad, ono totiž může vzniknout úplně něco jiného. Evoluce je věcí unikátní a silně náhodnou. Nelze ji předvídat a i její zpětná rekonstrukce je často obtížná.

Takže vyvinout se může cokoliv, ale rozhodně ne ten Hirtův patvor. To už je ten můj Homo pravděpodobnější.

I když ono to s tou pravděpodobností je v evoluci dost ošidné ...“

Obecenstvo zůstalo paf, ale pak propuklo v neskutečný pískot. Na pódium létaly zbytky mořských řas, schránky drobných měkkýšů, ale i kameny nejrůznějších velikostí od zrněk písku po centimetrové balvany. Občas někdo urval i kus university. „Kdo jim dal grant? Která agentura tak mrhala peněží? To je hanobení, zesměšnění vědy! Co si myslí? Věda je seriózní věc a ne bulvár! Pryč s těmito bludy! Tady je důležitá konference a ne kabaret! To jsou na této škole pěkní vědečtí pracovníci! Sem své děti ani náhodou nedám.“ Část trilobitů vtrhla na pódium a kdyby někdo nezařval: „V prvním patře se podává svačina!“ asi by se strhla rvačka, z níž by dr. Gínger rozhodně bez úhony nevylezl, vylezl-li by vůbec.

Když všichni prchli hladově na svačinu, zůstal v sále jen děkan a dr. Gínger. „Víte,“ povídá děkan, „ono na tom možná něco bude, ale v naší době je to zatím spíše revoluce nežli evoluce. Jinak - jestli chcete ve svých výzkumech pokračovat, tady asi už na podporu nenarazíte. Můžete to ale zkusit kousek na jih odtud, pod algonkickými břidlicemi Šumavy. Údajně tam netradiční postupy a přístup neodmitají ...“

České Budějovice. Taktéž ordovik. Zhruba o pět let později.

Trilobit Gínger se tam uchytil a vykládal studentům své pojetí evoluční biologie. Někteří si jeho přednášky oblíbili dokonce natolik, že na ně chodili i několikrát. Vždy se ale dozvěděli něco trochu

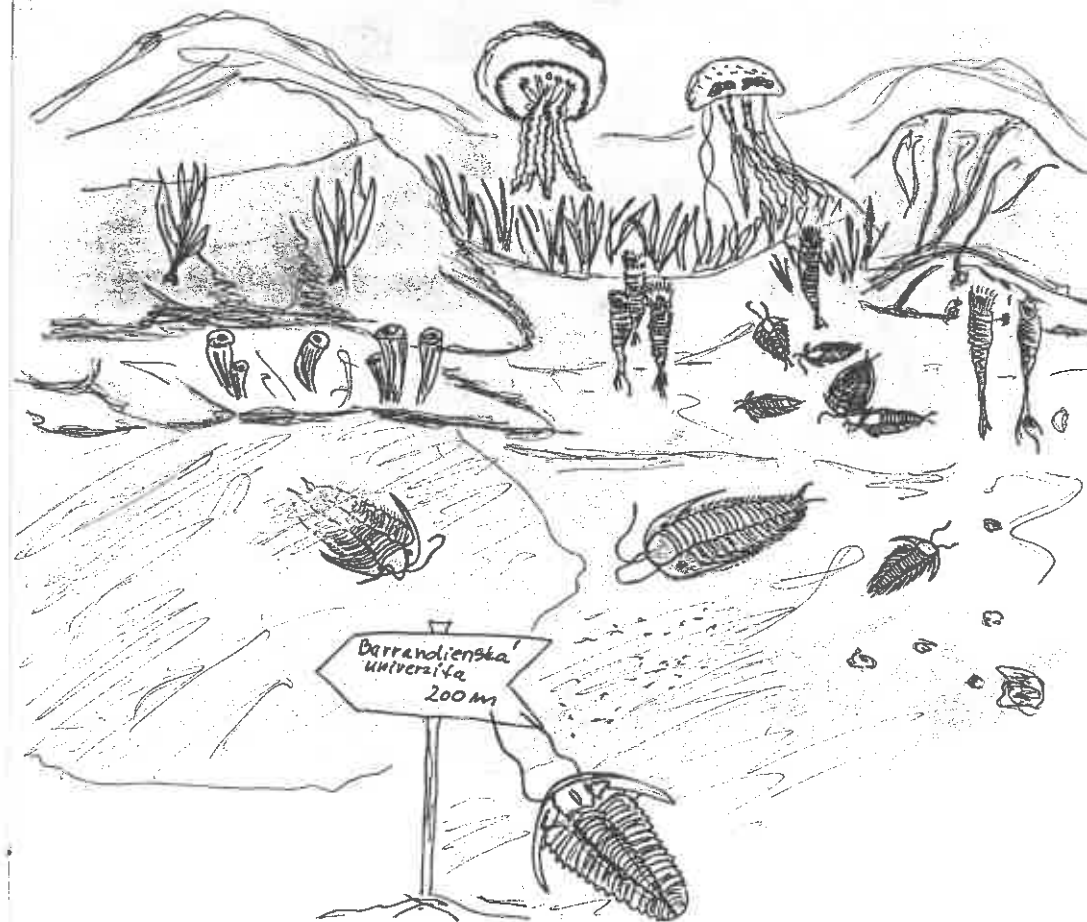
nového, neboť Gínger si rozhodně nenechával světové i případné své objevy pro sebe. Vedl vzrušené debaty na poli vědy. Setkal se s různými postoji, ale od svých názorů neupustil.

Praha, Václavské náměstí. Holocén. Zhruba o 500 miliónů let později.

Vedle rušné třídy stála budova s nápisem Národní muzeum. V paleontologických sbírkách leželi těsně vedle sebe dva trilobiti. Jeden měl trochu více červený hlavový štít, jako by se trochu rozčíloval. Ano, správně, byl to Hirt a ten druhý Gínger ...

A to je konec. Upozornění - doktor Hirt nikoho konkrétního nepředstavuje a jestli tak činí Gínger, nechť si čtenář učiní obrázek sám.

Kotec

Co schválilo Ministerstvo životního prostředí na Hluboké ?

Krajina jižních Čech, která je různou měrou pozměněna, patří bezesporu k nejkrásnějším místům naší republiky. Popřemýšlejme společně, co tvoří a je krajinářsky typické pro tento kraj.

Určité lesy, většinou pozměněné, ale svým způsobem cenné a krásné. Rybníky a močálovitý terén s prastarými duby, sypanými hrázemi a protékajícími kanály, spojujícími celou soustavu rybníků.

V posledních letech se uplatňuje velká móda považovat staré stromy za vážné nebezpečí pro kolemjdoucí a za symbol ohybnosti. Jakým symbolem budou asi hráze bez dubů po několik desítek let (než nový dub dosáhne výšky dvacet metrů trvá mu to jistě minimálně 25 let)?! Patrně podle vzoru západních sousedů móda spočívá v urovnanosti a geometrické přesnosti, a tak běda stromu, který má suchou větev nebo dokonce dutinu. Je starý, křivolaký a nejlépe je ho pokácet a s nimi i ty mladší, vždyť jsou napadeny tracheomykózou. To vše se zvrhlo ve víceletý projekt s velice zajímavou dotací přímo od ministerstva životního prostředí.

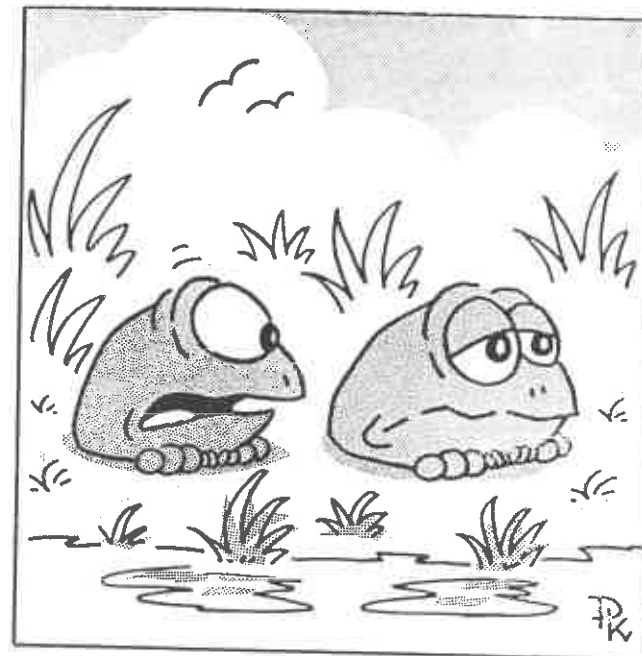
Pochopil jsem, že za pár let nebude na Hluboké (což je nedefinovaná velká oblast včetně alejí a rybníčních hrází mimo město!) snad ani **doubek**. Celá tato akce se nazývá „záslužná a ekologická“. Pokud vynechám své subjektivní a v dnešní době sentimentální názory, nezbyvá než oponovat věčně.

V roce 1992 vyšel nový zákon ochrany přírody a vyhláška chráněných druhů. Hlubocké **duby** jsou evropsky jedinečným biotopem mnoha ohrožených a vymírajících druhů hmyzu, především xylofágních brouků. Tak např. v Německu sotva naleznete některého z nich. Jsou to známí roháci, kterých se na Hluboké vyskytuje všech sedm druhů, páchníci, žijící pouze v trouchu dutin, zlatohlávci, krasci, vzácní kovaříci, zdobenci a po mnoha letech se na Hluboké objevil i tesařík obrovský. Jsou chráněni zákonem, který striktně zakazuje zabíjení všech vývojových stádií, ničení celých populací, likvidaci jejich biotopů, zákonem ministerstva životního prostředí, se kterým se dostává samo ministerstvo ž. p. do rozporu, neboť celou akci financuje a **schvaluje**.

Jak řešit tento problém? Lesní porosty se musí opravdu zmlazovat a sázet nové místo sta-rých, ovšem takovými zásahy, které jsou únosné pro populace živočichů a rostlin, únosné pro estetickou krajinu. Stačí prořezat pár opravdu nebezpečných větví, odstranit a hned vysadit několik stromů. To, co se děje na Hluboké, je gigantický koncert motorových pil, radikální zásah, který vyhubí několik živočišných druhů a utratí nějaký ten rádoby „ekologický milión“. Myslíte, že je jedno, když nějaký druh nepřežije? Je to otázka klasicky *Shakespeareovská* - „Být či nebýt?“ Nakonec na každého jednou dojde.....

Pokud dojde ke kompromisu, pak teprve uvěřím, že autoři tohoto projektu chtějí udělat něco užitečného a ekologického a investují státní dotaci 10 miliónů na rok do jiného problému, než je pouze ničení krajinářského dědictví našich rozumnějších předků.

Z.H.

„To je hroznej pocit bejt rosnička, vědět, že bude pěkně, a nemít na co vylézt.“

AKČNÍK :

LISTOPAD

- PO 4.11. : **Přátelé a soupeři**, P. Attenborough
promítání videa, 19:00, P 3
- ST 6.11. : **Fyziologie rostlin**, Dr. Šetlík + Dr. Seidlová
seminář setkání s vědou, 14:45, KH
Regulace diapauzy u geogr. populací sluněčka,
RNDr. I. Hodek, CSc.
seminář katedry zoologie, 17:15, P 1
Energetická bilance odledněných území, P. Prošek
z katedry geografie PřF MU Brno, 18:00, malá posluchárna Na sádkách
- ČT 7.11. : **Characterisation of rhizosphere microflora of young winter wheat plants cultivated under ambient and doubled CO₂ concentration**, RNDr. D. Elhottová
doktorandský seminář, 13:00, malá posluchárna Na sádkách
Konstrukce knihoven *Vicia faba* obohacených o mikrosatelitové sekvence, A. Klabouchová
seminář ÚMBRu, 14:30, zasedací místnost ÚMBRu
Hledání cesty, P. Attenborough
promítání videa, 19:00, P 3
- SO 9.11. : **Vyšné - podzimní až zimní lesy v okolí a rašeliniště Žofinka**, J. Kučera + M. Štech
botanická exkurze, sraz v hale nádraží ČD v 7:20
- ST 13.11. : **Buněčná a vývojová biologie**, prof. Beneš + prof. Sehna
seminář setkání s vědou, 14:45, KH
Hmyz a hormony, RNDr. D. Kodrík
XII. ročník Biologické univerzity mládeže poř. JU a DDM ČB, 15:00, Jeronýmova ul. 10, PF - posluchárna č. 340, 2. patro
Káň lesní jako model pro populačně-ekologický a parazitologicko-ekologický výzkum, Mgr. P. Voříšek
seminář katedry zoologie, 17:15, P 1
referáty doktorandů, M. Šmilauerová + M. Bastl + I. Bufková + D. Hanzélyová + K. Chaloupková + S. Mihuška + P. Pokorný
seminář katedry botaniky, 18:00, malá posluchárna Na sádkách
- ŠPLECHTY, 20:00, hala BF**
- ČT 14.11. : **IMATRIKULACE**
Konec pulicarie v Evropě - nové genetické poznatky o skupině *Daphnia pulex*, RNDr. M. Černý, CSc.
seminář hydrobiologického ústavu AV ČR, 14:00, předn. sál Na sádkách
Ubiquitinové systémy, V. Vondřejš (PřF UK)
seminář ÚMBRu, 14:30, zasedací místnost ÚMBRu

- SO 16.11. : **Borovany - okolí - snad až do Českých Budějovic**, J. Lepš + J. Kučera
botanická exkurze, sraz na nádraží ČD v 8:30
- ÚT 19.11. : **Shromáždění akademické obce BF JU**
18:00, KH
- ST 20.11. : **Geobotanika, Doc. Prach**
seminář setkání s vědou, 14:45, KH
Seminář magistrantů katedry zoologie, J. Nováková + A. Trnková + M. Ulej + P. Antal
17:15, P 1
Algologové v Brazílii, J. Komárková + J. Komárek
Algologie v Japonsku, J. Elster
1. fykologický kongres v Kolíně nad Rýnem, kol. Dojmy z JAR, M. Petru
seminář katedry botaniky, 18:00, malá posluchárna Na sádkách
- ČT 21.11. : **Mykoplasmová onemocnění rostlin v ČR**, J. Fraňová + J. Voráčková
seminář ÚMBRu, 14:30, zasedací místnost ÚMBRu
- SO 23.11. : **tradiční výstup na Klet**
- ST 27.11. : **Genetika a genové inženýrství**, Doc. Ondřej + Doc. Našinec
seminář setkání s vědou, 14:45, KH
Modelování chladového poškození a jeho reparace u hmyzu, RNDr. O. Nedvěd, CSc.
seminář katedry zoologie, 17:15, P 1
Španělské reminiscence - výsledky fakultní exkurze do Z mediterránu; dia, herbáře aj., L.D. Hroudka a kol.
seminář katedry botaniky, 18:00, malá posluchárna Na sádkách
- ČT 28.11. : **Osud a analýza transgenů**, P. Oriniaková
seminář ÚMBRu, 14:30, zasedací místnost ÚMBRu
- PÁ 29.11. : **uzávěrka nového čísla Šklíby**

Tento Akčník byl uzavřen ke dni 3.11. 1996

00:21 hod.

*Podrobnější informace k jednotlivým akcím
a další nové najdete na nástěnkách.*

*Přeju vám pěknou zábavu při poznávání
všeho nového !*

MURKA

- ÚT 3.12. :** **Mokřady České republiky**
celostátní seminář pořádaný Čes. ramsarským výborem, MŽP ČR a Botanickým ústavem AV ČR Třeboň, 3. - 5. 12., velký sál lázeňského sanatoria v Třeboni
- ST 4.12. :** **Limnologie, Dr. Straškrabová + Doc. Straškraba**
seminář setkání s vědou, 14:45, KH
Párování chromozómů v pohlavních buňkách,
RNDr. F. Marec, CSc.
seminář katedry zoologie, 17:15, P 1
Sukcese na spáleništích s detailnějším pohledem na půdní řasy, A. Lukešová a spol.
seminář katedry botaniky, 18:00, malá posluchárna Na sádkách
- ČT 5.12. :** **Metody analýzy RNA, D. Požárková**
seminář ÚMBRu, 14:30, zasedací místnost ÚMBRu
- ST 11.12. :** **Bionomie rostlin, Doc. Komárek + Dr. Hrouda**
seminář setkání s vědou, 14:45, KH
Proč jsou na sebe lidé tak hodní ?; biologické základy lidského chování, RNDr. J. Zrzavý
XII. ročník Biologické univerzity poř. JU a DDM ČB, 15:00, Jeronýmova ul. 10, PF - posluchárna č. 340, 2. patro
Vzhledávání a rozpoznávání hostitelské rostliny fytofágním hmyzem - příklad květilky *Delia radicum*, Ing. V. Košťál, CSc.
seminář katedry zoologie, 17:15, P 1
Teorie anemo-orografických systémů, J. Jeník (Př.F. UK)
seminář katedry botaniky, 18:00, malá posluchárna Na sádkách
- ČT 12.12. :** **S helikoptérou za mikroby horských jezer, Dr. Straškrabová**
seminář hydrobiologického ústavu AV ČR, 14:00, předn. sál Na sádkách
Nové poznatky o mini- a mikrosatelitech, J. Vlasák
seminář ÚMBRu, 14:30, zasedací místnost ÚMBRu
- PÁ 13.12. :** **Radionuklidy a ionizující záření ve vodním hospodářství**
XV. konference poř. Českou vědeckotechnickou vodohospodářskou společností, 13. - 14. 12., kongresový sál - Dům techniky, Plzeňská ul.
- NE 15.12. :** **Setkání biologů pracujících na Třeboňsku**
15. - 17. 12., terénní stanice BÚ AV ČR u obce Lužnice na Třeboňsku
- ST 18.12. :** **Půdní biologie, Dr. Šimek**
seminář setkání s vědou, 14:45, KH
Květena a vegetace Z Turecka, S. Mihułka a spol.
seminář katedry botaniky, 18:00, malá posluchárna Na sádkách
- ČT 19.12. :** **Transpozóny u rajčete, J. Bříza**
seminář ÚMBRu, 14:30, zasedací místnost ÚMBRu

Klíč k určování ptáků podle zpěvu

První krok k tomu, jak získat zájem nejen o vycpaného ptáka, ale i o pozorování jeho života v přírodě, je důležité poznat ptáka podle zpěvu. Analytické klíče jsou k tomu zpravidla jedinou pomůckou, velmi nedokonalou proto, že je těžko popsat slovy ptačí zpěv. I noty selhávají tam, kde pták zpívá složitě. Teprve zkušenější pozorovatel v nich zaslechne určité charakteristické řady tónů, které pomohou pěvce prozradit. Proto přikládám tu stručný klíč. Začátek je těžký, velmi těžký, právě pro obtíž vyjádřit hlasy slovem. Ale pozná-li kdo už jen několik ptáků, bude pracovat daleko snáze, a najde mnoho krásy ptačího života, k němuž jsme dnes slepí, i když máme ve školách a v museích dokonalé sbírky ptačích mumii.

Klíč (zkrácená verze)

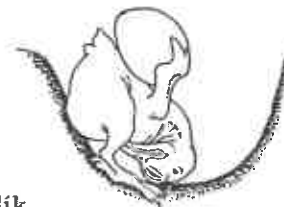
I. Krátké serie, 3 nebo málo více tónů a to vesměs stejně vysokých
Cececece nebo cikikk, při stěhování, Konipas.
Cjécjécjé nebo djepdjepdjep, časně z jara, Babka.
Gigigigig, jasně, Kos.
Gägägägä, velmi rychle, listnatý les, Strakapúd prostřední.
Vojdvojdvojď, drsně kroví, Pěnice slavíková.
Tertertér, drsně, nebo šakšakšak, Kvičala.

II. Serie o 6 nebo více tónech zpravidla měnících výšku
Gugurrr gugurr gugurr gugurr ..., Hřivnáč.
Urub urub urub urub urub ..., Doubňák.
Kvikvikvikvikvikvükvü nebo gjagjagja, hlasitě, ke konci klesající, Žluva
Gigigi nebo gjägjägjä, Ostríž, Krahujec.

III. Serie stejných tónů, jimž předcházejí 1-2 odlišné, první odlišné, pak následuje vibrující tura
Si si - dse-e-e-e-e, Modřinka
Si- djädjädjä, Babka

IV. Serie, v nichž některé tóny jsou o něco vyšší
Srrridsesedsisiserrridsidsi, vysoký tón, tóny splývají v řadu, Zvonohlík.
Dsipsipsipsipsirrrr, z podkroví, Sýkavka.
Zvonivé túry, hrčení a měkké djuldjulďul, Zvonek.

V. Protažené tóny
Tydú, flétnově, háje, časně z jara, Sýkora koňadra.
Titijú, časně z jara, háje, Modřinka.
Dedei, parky a pod., Sedmihlásek.
Piklnik, skoro stejně vysoké tóny, často přecházející ve zpěv, Stehlik
Cilp-calp, cilp-calp, Budníček menší.

Toto pojednání vyšlo v časopise Vesmír ve dnech 15. září a 15. října léta 1931.

Podle originální předlohy upravil Deafbird.

Život na Marsu ?

V polovině srpna 1996 výzkumný tým NASA oznámil, že po dvou letech zkoumání 2 kg těžkého meteoritu z Marsu vědci objevili známky života. Byly nalezeny první organické molekuly marťanského původu, několik minerálních struktur charakteristických pro biologickou aktivitu a útvary podobné fosilím primitivních bakterií. Není to však důkaz existence života na Marsu.

Tento kámen pravděpodobně pocházel ze skály v podzemních vrstvách, byl narušován dopady meteoritů při vzniku vnitřních planet. Před 3,6 až 4 miliardami let, v době, kdy planeta byla teplejší a vlhčí než dnes, voda pronikala prasklinami do půdy a pravděpodobně se vytvářel podzemní vodní systém. Když byla voda nasycena oxidem uhličitým z atmosféry, uhlíčitany se ukládaly v těchto prasklinách. Živé organismy mohly napomáhat při vytváření uhlíčanů a některé zbytky mikroorganismů mohly fosilizovat stejným způsobem jako při tvorbě zkamenělin ve vápencích na Zemi. Před 16 miliony let narazil do Marsu velký asteroid nebo kometa, vymrštil tyto podzemní vrstvy. Některé části získaly dostatečnou rychlost, aby unikly z gravitačního pole planety. Jednu z nich před 13 000 lety zachytila gravitace Země a dopadla v Antarktidě. V roce 1984 byl meteorit objeven a označen ALH84001.

Pomocí laseru a hmotnostního spektrofotometru byly nalezeny organické molekuly, označované jako polyaromatické uhlovodíky (PAH), mohou vznikat rozkladem a fosilizací živých organismů. Jsou také nalézány společně se starými sedimenty, uhlím a ropou. Mohou být také součástí běžného atmosférického znečištění. Ale tyto PAH jsou hluboko uvnitř ALH84001 a jejich koncentrace je mnohem vyšší než v okolním antarktickým ledu. To nás opravňuje tvrdit, že PAH byly přineseny z Marsu, nikoli z okolního vesmíru nebo ze Země. Koncentrace jsou nejvyšší u uhlíkových globulí.

Tým také našel neobvyklé složky - sulfidy železa a magnetit, které mohou být produkovány anaerobními bakteriemi a dalšími mikroorganismy na naší planetě. Tyto složky byly pravidelně nalézány u uhlíkových globulí. Uhlíčan také obsahoval tenká zrna magnetitu identická se zbytky zanechanými běžnými pozemskými bakteriemi. Další materiály, běžně spojované s biologickou aktivitou na Zemi, byly také prokázány. Přítomnost organických látek

ještě nenaznačuje existenci života, je známo, že prvotní organické látky důležité pro vznik života byly syntetizovány nebiologicky. Uhlíkové globule vznikají při teplotách neslučitelných se životem, okolo 650 °C.

Největší mikofosilie jsou menší než 1/100, většina je menší než 1/1000 průměru lidského vlasu. Některé jsou vejčité, další tubulární. Podobají se fosilím nejmenších bakterií na Zemi. Avšak tyto útvary mohou vznikat např. zasycháním bahna.

Sondy Viking provedly tři pokusy k detekci života na povrchu Marsu. Dva z nich naznačovaly přítomnost životních pochodů, třetí naopak existenci organických látek v množství měřitelném palubními přístroji vyloučil. Pozorované procesy jsou vysvětlitelné anorganickou chemií neobvyklých prostředí. Další překvapení zaznamenala kamera Vikingu 1. Dva kameny poblíž změnily během necelého roku barvu. Původně na nich byly nazelenalé skvrny, s blížící se zimou tato znaménka mizela a rozplývala se. Funkce kamer byla prověřena a ukázalo se, že fungují bezvadně. Pozdější spektrální analýzy skvrn na obou kamenech po porovnání s obdobnými záběry pozemských mechů a lišejníků se shodovaly, nebiologické vysvětlení neobvyklými chemickými reakcemi bylo vyloučeno. Otázka života na Rudé planetě zůstává stále nezdopovězena.

Dalším krokem bude zhotovení ultratenkých řezů mikrofosilií z ALH84001, vědci se pokusí najít buněčné membrány, aminokyseliny nebo stavební bloky nukleových kyselin. NASA plánuje 10 automatických misí během dalších 10 let. V roce 1997 se uskuteční 2 mise:

1. Start sondy Mars Global Surveyor je plánován na letošní listopad, k Marsu by měla přiletět v září 1997. Cílem mise je získat vysoce rozlišené snímky povrchu, studium topografie a gravitačního pole planety, studium klimatu a počasí na Marsu, průzkum složení marťanského povrchu a atmosféry a zjištění existence a vývoje magnetického pole našeho souseda.
2. Mars Pathfinder má plánovaný start na prosinec 1996, k Marsu má dorazit v červenci 1997. Tam se odpojí stacionární lander a na povrch vyjede Sojourner - vozítko (rover) velký asi jako běžná počítačová tiskárna. Bude zkoumat povrchové vrstvy.

Převzato z materiálů NASA (J.K.)

Hladovějící německé univerzity...

... a že ten hlad mají opravdu pořádný. Chybějí peníze a zahraniční studenti. Nejlepší světové univerzity od Bostonu až po Hong Kong totiž přitahují stále více a více zahraničních studentů, narozdíl od ... Německa. Tam je trend opačný - zahraniční studenty odrazuje řada skutečností - nedokonalá struktura organizace vysokéhoškolského studia, celkově ne příliš otevřená a příjemná atmosféra vůči cizincům, problémy jazykové ... V čem je tedy jádro pudla? Celá záležitost má mnohem hlubší kořeny - Německo se totiž stále ještě úplně nevzpamatovalo ze šoku, který pro jeho ekonomiku znamenalo znovuspojení. Dopládá na to celá společnost a v nemalé míře

i univerzity. Jsou nedostatečně dotované, přeplněné (ovšem domácími studenty), studenti zápasí se špatnou strukturou studia, vybavení výzkumných laboratoří už pamatuje hodně ... Radikální reforma je takřka životní nutností, ale začít je těžké. Pro začátek se uvažuje alespoň o zavedení školného a zvýšení selekce k omezení počtu studentů. Jestli se tedy Německo chce udržet na vrcholku světové vědy, nesmí dál pokračovat pokles státních dotací univerzitám - v jejich výši se totiž zařazuje na spodní příčky žebříčku v porovnání s ostatními vyspělými zeměmi. Science 273, 172 - 174.

Syslík

DNA usvědčuje zločince

Už nejen policejní a soudcovská intuice, expertiza olova z těl obětí, rozborů krve, ale i DNA má co mluvit do soudních procesů. Poprvé byl test mitochondriální DNA použit v případech vyšetřování vraždy malého děvčátka v r. 1994 v Chattanooga, Tennessee. Za objekt doličný posloužil neznámý vlas, který se objevil na místě činu. Analýza DNA dokázala určit vlast-

nika, jemuž onen vlas chyběl a soudní dvůr tento důkaz přijal jako dostatečný k odsouzení vraha.

PS. Plešatí vrahové přesto ale nad mtDNA nezmůžou. V případě, že by za sebou nechali kus zubu nebo kosti, odhalení by stejně neunikli. NATURE 383,114.

Danuše

Homeotické geny a evoluce květu

Povstání krytosemenných rostlin z „jednodušších“ rostlin nekvetoucích je až dosud spíš věcí víry generací botaniků založené na skupových fosilních nálezech. Proto každá indicie podporující tuto představu mile potěší. Jednou z možností, jak nahlížet evoluci velkých skupin tvorstva, je studium homeotických genů, umožňující stopovat změny ve struktuře organismů, ke kterým v průběhu této evoluce dochází. Pokud jde o krytosemenné rostliny, lze třeba sledovat geny dělající květ, tedy onen kryt pro semena, podstatnou to evoluční novinku. Již dříve se vynořila hypotéza uvažující o tom, že se ve vývoji květu v době jeho vznikání začaly angažovat některé geny kontrolující vývoj va-

jíčka. V takovém případě by u dnešních krytosemenných rostlin mohly existovat nějaké geny dosud zainteresované jak ve vývoji vajíčka, tak v regulaci růstu specifických květních orgánů. Nedávná studie výzkumného týmu University of Rochester pod vedením dr. A. Raye přinesla objev klíčové role genu (jak jinak než u *Arabidopsis thaliana*) zvaného Short Integument (SIN1) v regulaci vývoje vajíček a zároveň v regulaci doby kvetení, tedy zakládání květních orgánů. Mutace tohoto genu sin1 způsobují samičí neplodnost v důsledku abnormálního vývoje vaječných obalů a poruch v průběhu diferenciacie megagametofytu. Současně se tato mutace projevuje růstem dalších

zelených listů vedoucím k opoždění kvetení. Výzkum interakcí SIN1 a některých dalších genů účastnících se v regulaci kvetení (Terminal Flower(TFL1), Apetala1(AP1), Leafy(LFY)) vedl k závěru, že SIN1 je hlavní časoměřič řídící vývoj meristému ke tvorbě květu, zřejmě regu-

Co dělají v kopinatci geny pro hlavu

Hlava jest nezbytnou součástí všech obratlovců. Hlava je komplexním a většinou zcela funkčním celkem, přesto však je řada znaků, jež jsou na hlavě k nalezení, velice starobylá a jejich původ se ztrácí v temnotě. Tyto znaky mohou být studovány srovnáváním třeba s takovým kopinatcem, který si zřejmě uchoval leccos z dávných předků obratlovců k nimž má asi docela blízko. V poslední době není až tak docela vzácný nápad kouknout se na homeoboxové geny účastnící se v regulaci vývoje studovaného orgánu. Pánové Williams a Holland z University of Reading se zabývali expresí genu *AmphiOtx*, kopinatčího zástupce *Otx* třídy homeoboxových genů. Tyto geny hrají hlavní roli v utváření předních částí hlavy myši a jejich exprese je konzervovaná u všech dosud zkoumaných obratlovců. Pomocí *in situ* hybridizace bylo zjištěno, že časoprostorové uspořádání exprese *AmphiOtx* vykazuje podivuhodné podobnosti s průbě-

hem jeho schopnosti reagovat na gen *LFY*. Vajíčko je tedy onou šedou eminencí, která udává tempo pro kvetení rostliny. *Science* 273, 1339-1340; *Development* 122, 2631-2638.

Plch

hem exprese obratlovcích genů třídy *Otx*. Exprese *ApmhiOtx*, stejně jako exprese genů skupiny *Otx* je v ranné ontogenezi zjišťována v neuroektodermu a mesendodermu, v dalším průběhu ontogeneze je detekována v oblastech vzniku očí, což zřejmě souvisí se starobylou rolí genů této rodiny v buňkách souvisejících se zrakem. *ApmhiOtx* je rovněž exprimován v některých orgánech objevujících se během ontogeneze CNS. Ranná exprese genů třídy *Otx* naznačuje existenci obecné genové regulační sítě mezi kopinatci a obratlovci. Další průběh exprese přináší informaci o možné homologii nepárového čelního oka kopinatce a našich jiskrných oček. *Všestranná použitelnost genové exprese při hledání homologických struktur je v poslední době zpochybňována, při opatrnějších a důkladnějších interpretacích jsou regulátory exprese stále cennými pomocníky.* *Nature* 383, 490.

Plch

Drápkovci z jantaru

Kmen drápkovců, latinsky nazývaný Onychophora, dnes zahrnuje zhruba středně velké suchozemské bezobratlé tvory jižní polokoule. Žijí v tropických lesích, kde jsou postrachem jiných zvířat přiměřené velikosti. Kromě recentních druhů jsou známé paleontologické nálezy drápkovců z mořských usazenin, staré asi tak 530 miliónů let. Recentní a fosilní drápkovci se od sebe velmi liší. Fosilní druhy (asi 300 nálezů) jsou více méně mořské, mají nečlánkované nohy a našly se zatím jenom na polokouli severní. Naproti tomu jejich

dnešní suchozemští příbuzní mají nohy článkované a ukončené drápkem. Na hlavě mají žlázu produkující lepivý sekret, který vyvrhují za účelem lovu i obrany. Mezi zmíněnými dvěma typy drápkovců existuje velká propast morfologická, prostorová i časová. Vyplnit tuto mezeru v poznání evoluce drápkovců se možná podaří studiem dvou drápkovců nedávno nalezených v jantaru. První z nich pochází z Baltu a je to nejstarší známý terestrický drápkovec. Jeho stáří se odhaduje na 40 milionů let. Druhý jedinec, o něco mladší,

pochází z Dominikánské republiky. Nese znaky jak fosilních, tak i dnes žijících druhů. Hlavou je podobný dnešním drápkovcům, nohy má ještě primitivní. Současné rozšíření drápkovců je gondwanské. Na základě těchto fosilních nálezů by se mohlo zdát, že drápkovci

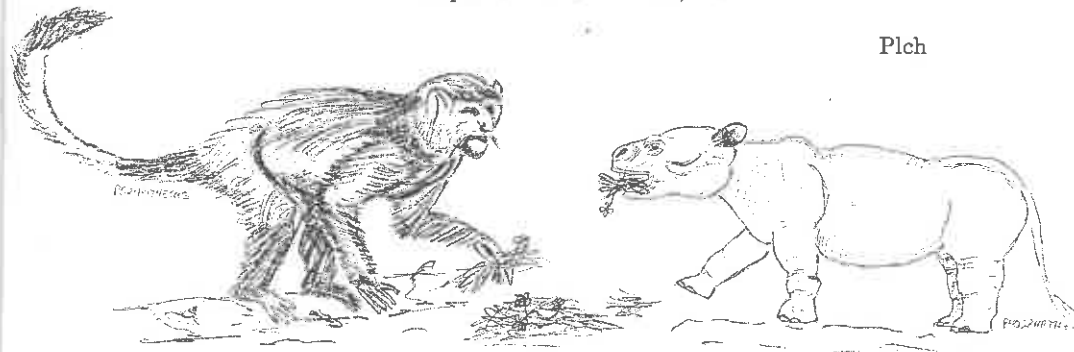
původně invadovali na souš v celém areálu rozšíření, ovšem v Laurasii jim štěstí nekvetlo a dnes přežívají pouze na zaslíbeném jihu. *Science* 273, 1340 a 1370-1371.

Aph

Nový nejstarší slon

Až donedávna bylo nejstarším známým arabsko-africkým chobotnatcem *Numidotherium koholense* objevené v Alžíru v ranně eocénních vrstvách. Skupina francouzských vědců nyní v Maroku v kotlině Ouled Abdoun objevila nový rod chobotnatců v pozdním paleocénu, tedy asi o 7 miliónů let starší než *Numidotherium*. Tvor, objevený jako dva fragmenty čelistí ve fosfátech, byl nazván *Phosphatherium escuilliei*. Jde nejen o nejstaršího a nejmenšího (10-15 kg) chobotnatce, ale rovněž i o prvního moderního unguváta staršího než eocén. Tento nález potvrzuje starobylý africký původ chobotnatců, posiluje roli Afriky v prvotním rozvoji savců a poskytuje nové doklady pro velmi časnou a rychlou radiaci moderních řádů savců, předpokládanou v některých současných fylogenetických studiích (především dr. M. J. Novacek), vzhledem k tomu, že chobotnatci jsou považováni za jednu z nejodvozenějších skupin savců. *Nature* 383, 69-70.

Plch

Chlorofyl d už není outsider

Chlorofyl *d* byl poprvé pozorován jako druhořadý zelený a hořčík vázající pigment v rozličných druzích ruduch roku 1943. Vzhledem k tomu, že nebyl nalezen ve všech ruduchách, i z toho důvodu, že jeden z oxidativních produktů chlorofylu *a* má stejné absorpční spektrum, byl chlorofyl *d* často podezříván z toho, že je pouhým umělým byproduktem procesu izolace pigmentu. Stále zůstávalo nejasné, zda se vůbec chlorofyl *d* vyskytuje *in vivo*. Nyní se zdá být tato ožehavá otázka rozřešena. Skupina šesti japonských badatelů izolovala prokaryontní organismus

obsahující jako daleko nejhlavnější pigment právě chlorofyl *d* a jen zanedbatelné množství chlorofylu *a*. Tento zázračný tvor byl objeven v suspenzi řas vymačkané z koloniálního pláštěnce *Lisoclinum patella* nalezeného v roce 1993 na pobřeží Palauských ostrovů v západním Pacifiku. Je to velké tak 2x3 μm, je to fotoautotrofní, má to 10-15 vrstev membrán thylakoidního typu, na nich to nemá žádnou stopu po fykobilizómech. Celkově se to celé jmenuje *Acaryochloris marina* a připomíná to nejspíš zástupce skupiny *Prochlorofyta*, tedy prokaryontní orga-

nismy obsahující chlorofyl *a* a *b*. Celkové množství chlorofylu *d* v tomto organismu představuje 80% obsahu pigmentů rozpustných v lipidech a zároveň 2% sušiny celé buňky, oproti tomu chlorofyl *a* tvoří jen méně než 0.08% sušiny. Celé toto

Rostliny a živočichové jedno jsou

Ne tedy, že byste při pohledu na sedmikrásku se žížalou jednu od druhé nerozeznali . . . S novými zprávami však padá další bariéra, která v myslích biologů vždy oddělovala rostlinnou a živočišnou říši. Tvrdilo se, že rostlinné buňky jsou díky tlustým a téměř nepropustným stěnám odkázány ve vzájemné komunikaci jen na malé molekuly, které snadno difundují. (Třeba ethylen nebo auxin.) Osvědčenými informačními kanály jsou i plasmodesmata propojující protoplasty sousedních buněk. Elegantní způsob komunikace běžný u živočišných buněk, tedy použití peptidů a bílkovin v kombinaci s náležitým receptorem, u rostlin nikdo příliš nehledal. A když náhodou hledal, měl s tím nemalé problémy, třebas korunované úspěchem. Příkladem může být vůbec první izolace rostlinného posla - systeminu. Systemin je peptid, který

Ach, ta neutrina...

. . . tak tedy další záhada a vědci, pro něž neutrina znamenají svět, mají opět o čem přemýšlet. Když totiž sesbírali data z více než dvacetiletých pozorování získaných v detektoru neutrin v dole Homestake v Jižní Dakotě, ukázalo se, že počty zachycených neutrin vrcholí každých 21,3 dne. Nejnovější data z jiných detektorů - GALLEX v Itálii a Kamiokande v Japonsku tato zjištění potvrzují, přičemž kolísání toku neutrin je v rozmezí od 30% do 100%. Jedním z možných vysvětlení tohoto jevu je interakce neutrin s určitou složkou magnetického pole Slunce, která rotu-

monstrum má tedy rozhodně dosud neznámý unikátní typ světloběrného systému. Nature 383, 402.

Plch

pomáhá rostlině v jejím boji proti hmyzím škůdcům. Jeho koncentrace jsou velmi nízké a na izolaci 1 μg této látky bylo nutné zpracovat 28 kg (!) rajčatových lístků. Aby se další výzkum vyhnul takové zdlouhavé práci, soustředila se pozornost na geny a jejich živočišné protějšky. Tento postup slavil úspěchy. Podařilo se vysvětlit funkci malého peptidu účastníčoho se vývoje hlízky na bobovitých rostlinách po infekci Agrobacteriem. Našli se i receptory, které mají mnohdy funkci kináz. Zbývá už „jen“ vysvětlit, jak se zpráva nesená peptidem dostane přes onu prokletou rostlinnou stěnu. Svoji roli snad hrají molekuly speciálních přenašečů, které použijí svoje tělo, aby přemostily změť jiných molekul snažících se průniku cizích látek do buňky zabránit. Science 273, 1338-1339.

Danuše

je a osciluje každých 21,3 dne (interakce jsou pravděpodobné, protože jak dokázaly nejnovější experimenty, neutrina skutečně nějakou hmotnost mají). Jiné vysvětlení předpokládá, že jaderné hoření není tak stabilní proces, jak se čekalo, nýbrž je cyklický. To by vrhalo nový pohled na děje probíhající na povrchu Slunce. Někteří lidé však pochybují o tom, že by tato periodičita byla statisticky průkazná, i když musí připustit, že je to příliš zajímavé na to, aby se tomu nevěnovala další pozornost. Science, 273, 1663.

Syslík

Zelené vrcholky jihoafrické, nosorožci, žirafy, ... aneb týden v Jacaranda city

Možná maličko zavánějící exotikou, koneckonců, exotika sama o sobě, tolik alespoň pro mě (světoví zběží nechť mi odpustí), zkrátka něco absolutně jiného, než o co zakopává maličký český človíček (v relaci afrického kontinentu) dennodenně.

Inu, lesy tu nenajdete, vody tam taky mnoho není, ale ty vrcholky vsutku sedí, i když „zelené“ v době, kdy jsem měla to štěstí pobývat v Pretorii, byly jen poskrovnu, byl říjen - začínalo jaro, tak už to na jižní polokouli chodí. A tak vymrzlí z letošního léta, přeci jenom našli jsme zadostiučinění při třicetistupňových jarních teplotách, na podzim in South Afrika.

Snad abych stručně uvedla, jak to přijde, že se prvák dostane do jižní Afriky. Jistě, dnes to není problém, ale v mém případě v tom bylo dědictví gymplu, mladých mých let, se sympatickým aspektem: letenka zdarma. Postačí vám (vám už ne, ale středoškolákům) vymyslet si nějaký vědecký problém, zpracovat projekt, poslat ho do soutěže vědeckých projektů mládeže (je to soutěž asi pět let stará, pořádaná „Asociací pro vědu, mládež a techniku - AMAVET“ v Praze), vytvořit poster a projít nějakým tím sítím kol regionálních, národních, evropských, nu a postoupit do kola mezinárodního. To letošní bylo v jihoafrické metropoli, Pretorii. Bylo a vlastně nebylo, respektive bude příští rok. Na vysvětlenou: to letošní bylo kolem regionálním pro JAR, Evropa byla přizvána jako pozorovatel, pro nás (z Čech jsme to byli 2 jihočeši, já a jeden Budějovičák - chemik Petr Cígler) to byla vlastně jediná možnost jak se ve světě projevit, vzhledem k našemu pokročilému věku, který se již vymyká středoškolské laťce.

Účastnili jsme se výstavy, vysvětlovali své projekty, navazovali kontakty s neuvěřitelně milými a přátelskými jihoafričany, černými i bílými, ... a ze založení svého terénního, coby biolog, bylo největší snahou mou, přesvědčit všechny, že je pro mě nesmírně důležité dostat se ven z Pretorie a vidět alespoň kousek africké přírody. Nebylo to zrovna nejjednodušší, Pretoria city má v průměru více jak 50 km a vypadnout ven trvá asi 2 hodiny, ale podařilo se, i když jenom nakrátko.

A tak jsme viděli nosorožce, žirafy, pštrosy, hrochy, antilopy, pakoně, ... na vlastní oči, v divočině. Pilatus National Park není věru Kruger, nepatří mezi největší a nejbohatší, ale byl naštěstí tak blízko, že i v napjatém programu mohli jsme v lůnu africké divočiny, v safari, strávit nějaké ty tři hodiny pozorováním a focením zvířat.

Všechny ostatní výpravy odehrávaly se vesměs z časových důvodů do nejbližšího okolí Pretorie, nejoblíbenější lokalitou byly Hills southwest of Pretoria, řekněme zlatý důl, tady měli jsme nejvíce času pro podrobnější „biologické ohledání“ lokality.

A co jsme nenašli : vše co leze, skáče, běhá, roste, kvete, voní. A mohli jsme se obdivovat. Solifugy, Scolopendry, švábi, mravenci a termiti stovek druhů, gekoni, ... a těch kytek spousty, druhů pro středoevropana naprosto cizích, ale fascinujících, nu co vám budu povídat, nejlepší bude, přijdete - li se podívat na diáky.

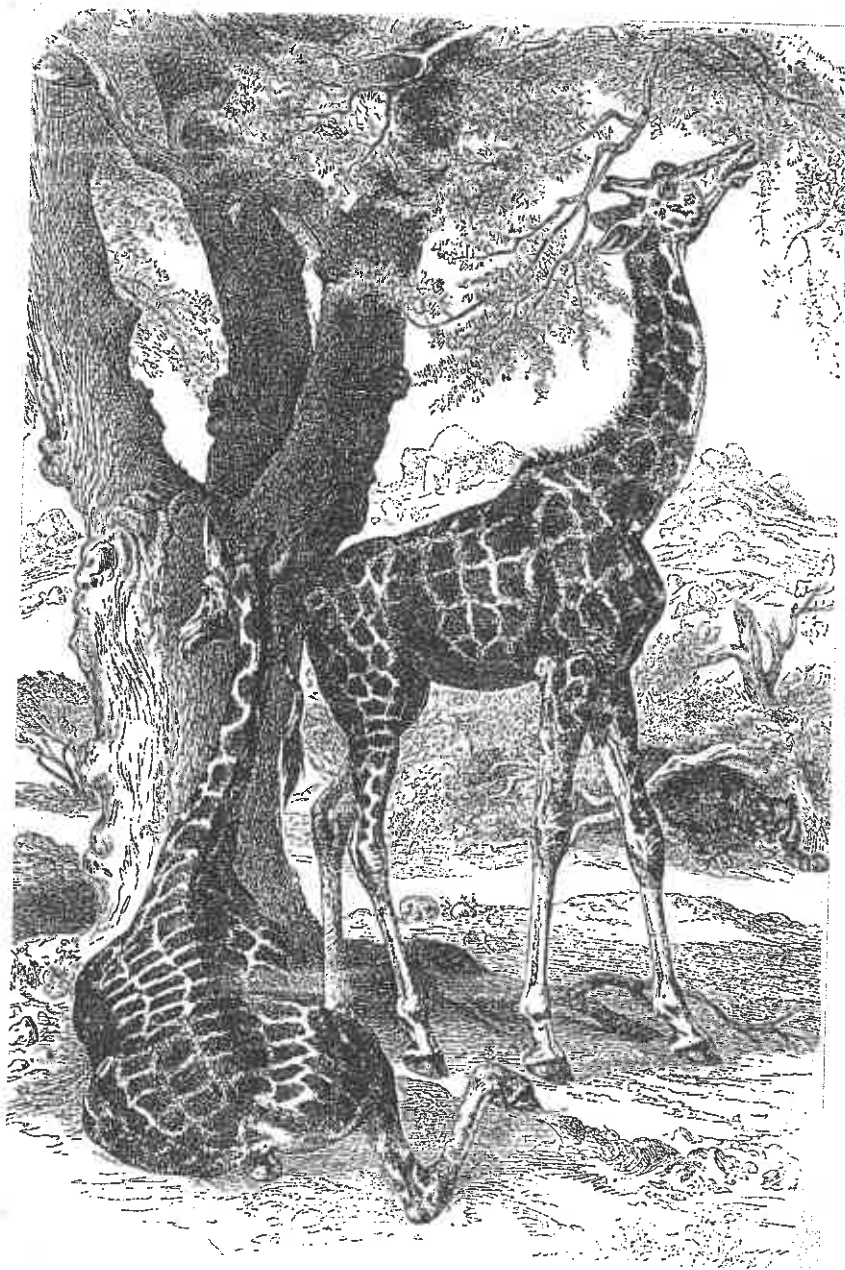
A byla pěkná i samotná Pretorie v jarním hávu kvetoucích Jacarand (stromy čeledi Bignoniaceae), fantasticky bohaté obsypaných modrofialovými květy, lemujících téměř všechny ulice ve městě (odtud výraz Jacaranda city), akácií a dalších a dalších hříček přírody, fantastických tvarů a barev.

Byl krátký týden v jižní Africe, a vlastně jsme nic neviděli, snad bude možnost se v budoucnu vrátit, snad budou mít možnost i někteří z vás (nevypadá to nereálné), moc bych vám to přála.

Tohle je jen zlomek toho, co bych vám chtěla povědět, těším se, že se sejdeme, těším se na vaše zvědavé dotazy.

Nemá smysl jen tak suše tu vše popisovat, přijďte na nějaké to povídání s obrázky, to bude určitě mnohem a mnohem zajímavější. Mám pro vás připravenou i africkou domorodou specialitku, těšte se!

Martina

HLODAVČÍ

Myška, krysa, potkan, norník,
jsou nám milejší než horník,
hlodavci jsou krásný řád,
těch se není třeba bát.

Studenti, vy jste snad šílení,
jedinou zbraní je kvílení,
nezmizím-li pod peřinu,
budu sežrán za hodinu.

Diastema, žádné zuby,
jenom hlodáky se chlubí,
malý toť tvor velice,
nesežere tě lehce.

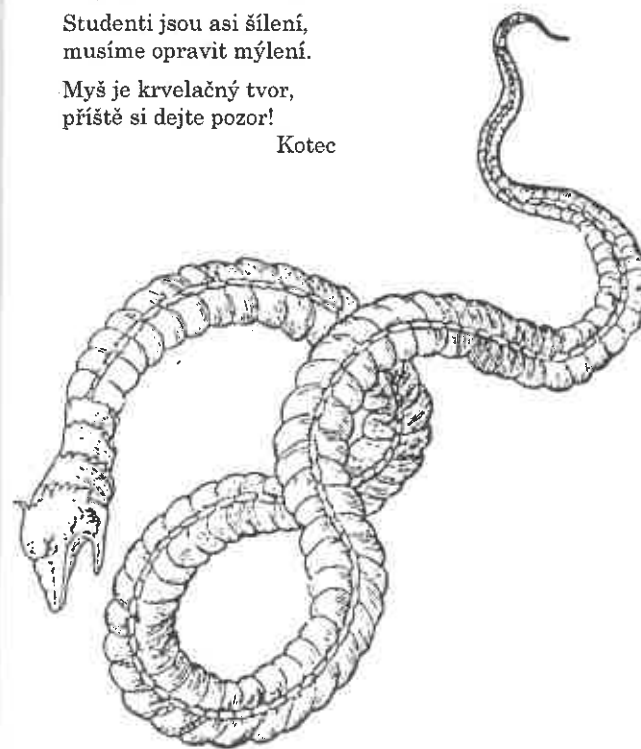
Studenti, vy jste snad šílení,
normální člověk, ten nelení,
vidím-li ten zrak dychtivý,
za chvíli nebudu živý.

V tom se náhle ta myš naštvála,
chuť na lidské maso dostala,
zuby udělaly cvak,
z ratofoba zbyl jen vrak.

Studenti jsou asi šílení,
musíme opravit mýlení.

Myš je krvelačný tvor,
příště si dejte pozor!

Kotec

ČERVÍ HOSTINA

Kus masa hníje,
červi mají orgie.
Hodují na tom kusu ruky,
mlaskají, až slyšet jsou ty zvuky.

Na té ruce od mrtvého
kvetla červí láska.
Množili se, měli se rádi,
kosovi z nich břicho praská.

Na kosovi smlsla si kočka.
Tři kotátka uchopila lidská ručka.

Pohládila je,
uchopila,
a hodila do řeky.

A zase přišli červi.

Karl Schlange

Host, kterého nikdo nečekal

Je příjemný podvečer. Slunce vysílá své slábnoucí paprsky, jež proletě korunami stromů rostoucích pode zdmi mého hradu, mění se v rozpustilou hru stínů. Pozval jsem své přátele na dnešní večer k slavnostní hostině - již brzo začnou první přicházet - - a já na ně čekám mlčky uprostřed hodovní síně.

Teď právě přichází k branám mého hradu první host. Ne, nevidím k bráně, nevím, jakými cestami se host ubíral a nevím ani, *zda šel rychle nebo zvolna*; jsem však pánem svého hradu a vím tedy, co se kde děje. Kdo to však je, ten, který právě přichází? Toho jsem přeci na dnešní večer nezval. Šatů prostých - ne, rozhodně není mého stavu - vcelku obyčejného vzezření, jen oči - - - Oči tichých a hlubokých, jako by každému viděly až do dna jeho duše a ještě dál, ještě mnohem dál. Neznámý jde zlehka, a jako by neviděl žádné překážky v cestě, míří přímo k zavřené bráně. Náhle mu zastoupí cestu můj fortnýř a ptá se jej, zda byl na dnešní večer pozván.

„Tvůj pán mne zve vždycky,“ odpoví pocestný tiše.

„Nikdy jsem Vás tu neviděl, prokažte se mi.“

„Ani teď mne nevidíš.“

„Kdo vlastně jste?“

Neznámý zůstává tichý a tiché zůstávají i jeho oči. Fortnýř je zmaten, neví, co počít.

„Otevři mi,“ praví pocestný po chvíli mlčení a dětská prostota s mužnou rozhodností neopakovatelným způsobem se pojí v jeho hlase. „Otevři mi, tvůj pán mne očekává.“

„Mám své rozkazy,“ staví se fortnýř proti.

„Otevři mi,“ znovu stejným způsobem praví pocestný a jeho oči, těžko říci jak, začínají se plnit přívětivým teplem a teplo mění se v lásku a té rychle přibývá. V nezměrném množství září z očí, září a rozlévá se a pojednou zasahuje i srdce fortnýřovo. Nikdy takové lásky doposud nepoznal - je náhle přemožen, a jak může nejrychleji, otevírá bránu. Pocestný vstupuje dovnitř mého hradu - - a já sedím mlčky uprostřed hodovní síně.

Neoznačil jsem snad před chvílí pocestného za neznámého? Teď, když stoupá průchodem k nádvoří, připadá mi, jako bych jej odněkud znal, ba co víc, stále silněji a silněji mne cosi, co zní jakoby *zpoza všech bran*, nutká říci, že znám jej už odedávna - - -

Sedím tiše uprostřed hodovní síně a naslouchám, jak každý krok pocestného zazní dotekem o dláždění. Zvláštní - doposud jsem si nevšiml, jak znějí kroky mých návštěvníků, dokonce si ani nevzpomínám, že bych je kdy slyšel - ano, jsem si jist - doposud nikdo nedokázal rozezvučet dláždění mého hradu. A kroky pocestného znějí jasně - jeden za druhým - je slyšet, jak prochází druhou branou, již nikým nezadrženo, a jak vstupuje na nádvoří. V tom okamžiku slyším, jak se rozezvučují zdi mého hradu. Hlas zpoza všech bran je čím dál tím jasnější a stále více mu rozumím. Ví, kdo je ten, *který přichází*. Ví - - a sedím mlčky uprostřed hodovní síně.

V mém paláci slyšet je hluk zbraní. Zbrojnoši zvěděli již, že kdosi cizí vniknul do hradu. Všichni se sbíhají na nádvoří a obklopují pocestného ze všech stran. Musím jim zabránit v jejich počínání, musím jim zakázat, aby cokoli proti němu podnikali, musím - - - leč selhává mi hlas a ruce odmítají pomáhat při vstávání a nohy mi odmítají mé tělo nést. Tu již přistupuje k pocestnému velitel mé stráže.

„Kdo jsi, že ses opovážil až tak daleko?“ ptá se zhurta.

Pocestný stojí nepohnutě, každému z okolostojících hluboko hledí do očí.

„Jsi neuvěřitelně drzý muž - neodpovíš-li mi, než napočítám pět, svým mečem tě sám proklaju!“

Pocestný dál stojí nehnutý, s týmž výrazem hlubokého míru v očích. Pětka je odpočítána, velitel tasí meč a zprudka jej vráží pocestnému pod hrudník. Ten k překvapení všech dál zůstává nehnutý. Zmatený velitel vytahuje meč zpět. Rána příchozího se rychle zaceluje a uzavírá, tak, jako se uzavírá hladina vody, když z ní vytáhneš květinu. A meč je

stejně beze stopy krve, jako byl prve, když jej velitel tasil. Ostatní zbrojnoši hledí celí užaslí na tu věc, nechápou ničeho, co se tu děje.

„Chopte se jej!“ řve velitel celý rudý vzteky.

Leč v tu chvíli se jeho muži dávají na úprk. Meč velitelův totiž, před chvílí ještě zářící vyklováním, ryzostí a novotou, velmi ztratil lesk, stal se rzičným a od krajů začal se rozpadat. Velitel je nyní sám a před ním stojí ten, jehož před chvílí byl proklál - stojí a stále týž hluboký mír je v jeho očích. Tu náhle veliteli všechno dochází. Snímá helmu a pokleká před pocestným. Klopí zrak, není schopen slova, každý v mém hradě však ví, že prosí za odpuštění.

„*Jsi volný*,“ dí pocestný tiše a z jeho očí znovu se rozzařuje láska a její krásné vlny oblévají velitelovo srdce. Velitel dosud nikdy nechápal tak hluboko, jako chápe nyní - ví, co všechno ta slova znamenají. Náhle propuká v srdceryvný pláč. Jeho radost i hoře neznají mezí, tak jako nezná mezí láska, již plnými proudy se mu nyní dostává. Nechme jej nyní tak, potřebuje se vyplakat až do dna své duše.

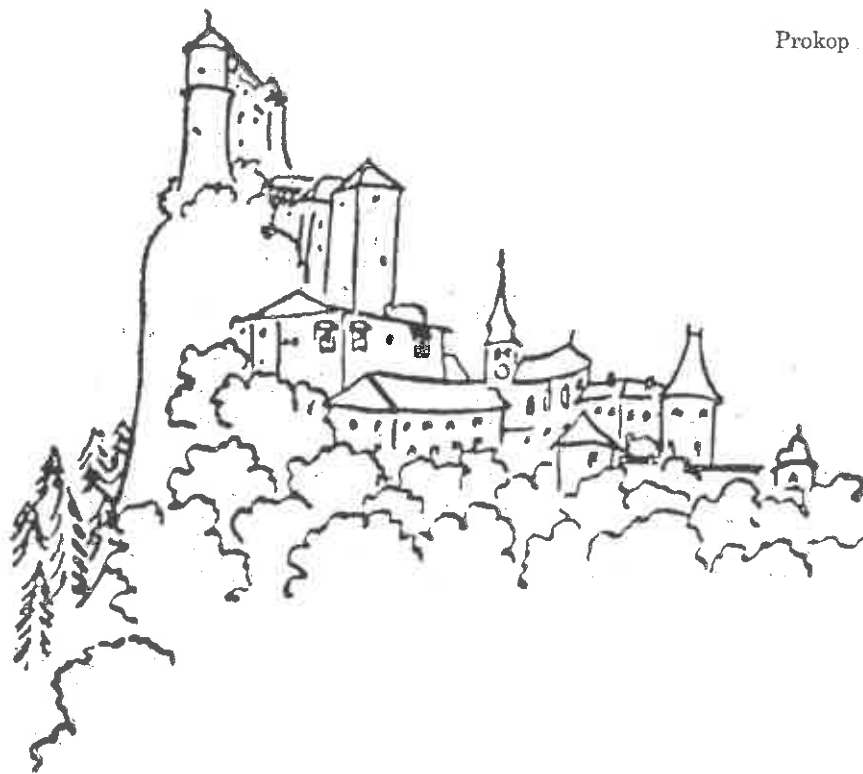
I pocestný jej nechává a své dary mu na věčnou paměť zůstává. Vstupuje do mého paláce a schod po schodu stoupá stále blíže a blíže ke mně - - a já zatím sedím mlčky uprostřed hodovní síně. Čím více se blíží, tím více je mé srdce klidné. Slyším každý schod, jak jemně vrže pod jeho kroky, slyším, jak vstupuje do předsíně místnosti, kde sedím. A náhle jsem překvapen, když jej vidím, jak stojí ve dveřích.

„Jsem rád, že jsi přišel,“ na uvítanou mi praví.

Zvedám svůj zrak - pohlédnu mu do očí

- - a On sedí mlčky uprostřed hodovní síně.

Prokop

JESTŘÁB SE SPOUTANÝMI KŘÍDLY

Chytili ho jako mládě,
chápat se učil právě.
Jeho čistou mysl ztemnili,
dobrým masem krmili.

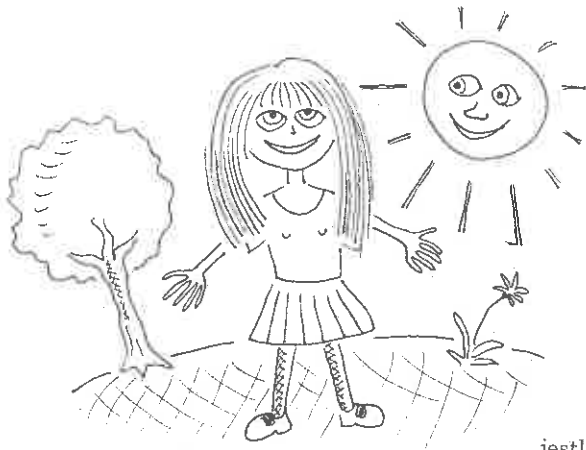
Létat začal na provaze,
vždyť přišel je draze.
Nebránil se, vždyť krmili ho,
svobodu nepoznal, v tom to bylo.

Provazu už není zapotřebí,
je tu doma, už mu věří.
Vždyť spoután je dokonale,
touhami svými - stále.

Ať si létá nad krajinou,
touhy jeho nezhynou.
Dobré maso, bez námahy,
než hlady, to radši zpátky.

Spokojený, klidný život,
toť cesta pohodlná a jistá.
Tělo vítězí nad duchem,
ač smysly ukojeny, svobodu to mrská.

Karl Schlange

Pojď tiše za mnou

Jednou tě zavedu na místa,
která ještě neznáš,
kde jsem vyrůstala a
jako malé škvrně se už tehdy
dívala, jak zapadá slunce a
nechávala se chladit letním vánkem.
Tam jsem běhala po louce a
jako uličník lezla po stromech.

Stále se cítím jako dítě, ale už
nelítám po lukách,
ani nešplhám na stromy.
A mám Tebe.

Pojď, půjdeme se podívat,
jestli na mých tajných místech nenajdeme
malé otisky mých dětských střevíčků.
Chci se do nich na chvíli vrátit,
a pak už zůstat vždycky s Tebou.

(z dosud nevydané sbírky Verše jedné bláznivé holky)

Tedy ahoj po dlouhé odmlce!

Pevně věřím, že se mezi vámi najdou takoví, kteří se na tuto rubriku alespoň trochu těší. Nebojte se, ještě nám s Romírem zbylo v hlavě pár nápadů, i když letos to bude možná i něco navíc, ale o tom vám poví víc Romír. Já jsem si na připomenutí loňského začátku připravil pár rébusů.

Tu jsou, tentokrát to budou kytičky, přesněji řečeno vyšší rostliny. Je jich osm, jeden kapradorost, dvě sílenkovité a po jedné hvězdnicovitě, pryskyřníkovitě, lipnicovitě, brutnákovitě a šachorovitě (kterápak asi?).

o 100 100 100

rh

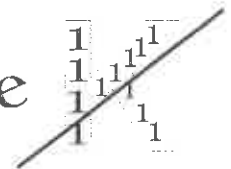

100k

50 ~~100~~ 100

A

50 e

500 500
500 h 500
500 500
500 500

K

ko · (u+50)

A to je pro toto číslo vše,
přeji vám třeba ...

sladké sny

Piños

DEN JAK KORÁLEK NA PROVÁZKU

..... Roztrhané pondělní ráno. Asi ještě hodinu jsem se převaloval v posteli. Nechtělo se mi vstát. Ukňučně jsem se převracel a dychtivě dozrával všechny své nedosněné sny. Unaven pak svou lenivostí, jsem nato vstal a vydal se dokončit všechny potřebné věci k odjezdu.

K poledni jsme se vyhrabal z baráku. Divnej den. Slunce jako by svítilo, ó ano, ono žhnulo! Teplý a jiskřivý barevný podzim. Ševelil jsem si to ulicemi, usmíval se a šklebil svitu slunce. Asi jsem chtěl, aby byl v tu chvíli se mnou někdo, koho bych miloval. Člověku stále něco schází, když je až přespříliš, snad celým srdcem sám ...

Byla to dlouhá cesta, předlouhá, rozeklaná doširoka světem. Viděl jsem tam kolem také, jak chodí a putují lidé, už jsem je však neslyšel. Pořád něco říkají, ústy pohybuje, vzduchem chvějícím se říkají, jak sebe, sebe tu nedají, nechceme zmizet.

Jedni se kolébají, jiní jezdí, tamti se vozí. Chtěl jsem se vozit. Prej vozící se člověk pozná své spolucestující, tak trochu, možná, snad ...

Okouzlený chápající mladík, sestřina úřednická přítelkyně, sekaná v bufetu, bramborový salát a ještě dva koláčky v opuštěný samoobsluže a pak, pak to opětovný „vození se cestami“.

Nafta, ropa, benzín Praha.

Nádraží, hřbitovy, hospody, nemocnice i parky a v tý trafice koupit ještě jedny Startky. Nevím, proč jsem to řekl. Stejně jsem tomu neutekl. Nebo ano?

Opojná vůně jehličnatého lesa, deštěm smáčené dlažební kostky města. Banky a obchody, hotely i kostely, paláce a rezidence.

„Červené víno za dvacet!“

A potom - zas ta dlouhá cesta. Kymáčet se v rychlém rytmu nárazů pohybujícího se kovu. Posetmělé, okrově hřejivé kupé. Nebyl jsem tu sám. Naproti si hověl člověk. Přátelsky se na mne smál a rozjařeně vtipkoval.

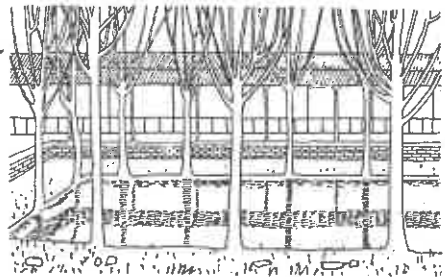
A krajina ubíhala zaprášeným oknem. Světla měst, proudy hvězd i odraz lesklého obrazu v tmavém pozadí skleněné tabule, to vše jsem viděl.

Už můj neznámý přítel vesele se netváří. Chvilí jen hořkuje, pod tíhou mé prostoty se prohýbá. Nejsem zvyklý býti odměňován pro své sny, pro mou svobodu.

Snad chtěl zůstat sám ve svém žalu, ve své samotě. Bylo mi smutno, díval jsem se na něj a sám nevěděl proč, kvůli čemu se on možná rmoutí, možná žadoní. - Pak odešel. Po celou tu dobu zůstal neznámým, cizím...

Teď jsem tu zbyl sám, opuštěn se svým obrazem. Průběhem nudy počal jsem tesknit - hledat Lásku a přátele, povinnosti i zodpovědnost, starost i svou radost, nevím ...

„Tak tohle je konečná, mladej! Vystupujem!“, povídal ten průvodčí. Pršelo, sychravý byl ten večer podzimní. A tak jsem šel. Šel dál, domů.

Drtič (Crush)

CONFIDENTIAL

Milí čtenáři.

Tímto zdravím všechny co se po prázdninách vrátili, ale i ty, kteří jsou zde poprvé.

Abyste ti, co tuto rubriku už znají, nebyli moc ve výhodě a aby to nebyla moc nuda, tak jsme se rozhodli ji trochu změnit. Dohodli jsme se na tom s Piňosem. Piňos to pro dnešek udělal víceméně tradičně, ale příště už to možná bude jinak.

Pokud to nevíte, loni to tu bylo věnováno výhradně šifrářům a sestavoval jsem tuto stranu sám podle svých představ. Letos ji sice budu sestavovat taky já, ale mělo by to být podle vašich představ.

Abyste však tato strana zůstala hravá, tak bych chtěl, abyste nám posílali návody na zajímavé, neobvyklé a méně známé hry. Nejraději takové, na které nepotřebujete složité herní plány a pomůcky (vystačí si s tužkou a papírem). Mohou být pro jednoho, dva i více hráčů. Hlavně aby se s nimi dal přijatelně strávit volný čas. Například ve vlaku, když čekáme na nádraží, na koleji (ně na té, po které jezdí vlaky, ale na té, ve které se bydlí) nebo na nudné přednášce (jsou i takové a jestli říkáte že ne, tak buď lžete nebo na ně nechodíte). Prostě se snažte. Jestli nám nic nepošlete, tak bude tahle strana poloprázdná (něco do ní napíšu, ale ne celou stranu, abych vás trochu potrestal). A nevymlouvejte se, že nemáte čas, já ho taky nemám.

Pro dnešek to ještě zbývá na mě. Nejdřív Vám dám ještě jednu šifru, měly loni docela dobrý ohlas. Napište, jestli budete chtít příště další.

Bay sjet es omc ennuvalii!

A teď ta slíbená hra. Neříkám, že je úplně neznámá, ale určitě je míň známá než třeba piškvorky. Jmenuje se

VÝHONKY

K této hře potřebujeme jenom papír a tužku (lépe když má každý svou) a otevřenou mysl.

Na papír nakreslíme nejméně 3 kolečka (možno i více, ale pro začátek to zkuste se třemi).

Teď to musím přerušit. Už jste si vzali ten papír a tužku? Bez toho, abyste si to zkoušeli, to asi nepochopíte.

Hráč A spojí 2 kolečka (rodiče) čarou (výhonkem) a na ní nakreslí další kolečko (potomka).

Hráč B může spojit kterékoli kolečko s jiným (i rodiče s potomkem) a na výhonku nakreslit nové kolečko. Toto ale může udělat pouze tehdy, nevychází-li již ze spojovaných rodičů tři čáry. (Každé kolečko, ze kterého již 3 čáry vychází, je mrtvé!) Když to udělá, pokračuje stejným způsobem hráč A. Ale pozor! Výhonky se nesmí křížit! A nepaměňte, že z každého kolečka mohou vycházet nejvýše tři čáry. Prohrává ten, který už nemůže udělat výhonek.

Přeji Vám dobrou zábavu. Nenechte se odradit, jestliže tomu hned moc nerozumíte. Zkuste si to a jistě pochopíte.

Romír

Vše co chcete poslat, můžete hodit do Šklíbabedny u nástěnek v přízemí BF.

CONFIDENTIAL

Páni tvorstva

Pomalou kráčet po opuštěné betonové silnici. Nad jeho hlavou se honily těžké mraky. Do zad se mu opíral těžký, řezavý severák a nutil ho dělat stále rychlejší kroky. Mířil do chátrajícího domku daleko za městem, zcela ponořeného do okolní vegetace.

Vešel dovnitř. Zdálo se, že přes značné stáří je většina domácích spotřebičů dosud funkčních. Všechny přezkoušel, aby se přesvědčil o opaku. Zbývala televize. Pln očekávání stiskl bytelný knoflík historického aparátu. Oddechl si úlevou, když se z jeho útroby počal linout nepřetržitý proud informací.

„Hovoří k vám Mia - Lu Simpsonová z prvního okruhu celoplanetárního vysílání CPH. Ze všech oblastí jsou hlášeny katastrofy gigantických rozměrů. Požáry v Brazílii, záplavy v Číně ... Rozsáhlá území jsou zamořena radioaktivním a chemickým spadem ...“

Poslouchal jen na půl ucha. Vše již věděl, ale nehodlal se vzdát. Nereagoval. Poslední zprávu však zaregistrovat musel, neboť hlas půvabné hlasatelky se změnil v ohlušující řev šlachovitého důstojníka: „Jak jste již slyšeli, nacházíme se ve velmi špatné situaci. Země je postižena mnoha katastrofami, proto byl pro celé lidstvo vyhlášen stav ohrožení. Je nutná rychlá evakuace. Naším novým domovem se stane jeden znovuobyvatelný Saturnův měsíc. Bližší informace dostanete ...“

Zuřivě vyskočil, vyběhl z domu a vykřičel hlasem plným rozčilení do okolní krajiny: „Já tu zůstanu! Nikdo, nikdo mě nedokáže vystrnadit! Jsem tu doma! Přežiju, vydržím!“

Rostliny předávaly tuto zprávu dál, dokud poslední slova nezanikla v temném větroví nedalekého lesa.

Všichni už odletěli a on tu zůstal sám. Přestával vnímat rychle ubíhající dny a začal sledovat své okolí. Dělo se něco zvláštního. Každá rostlina, kterou utrl z rozmaru nebo z čisté potřeby uživit se, jako by dávala signály svým družkám, jež se pak všemožně snažily škodit mu. Při stále častějších pochůzkách za potravou, se mu do cesty pletla pevně spojená stébla trav, zintenzivňovalo se bombardování různými plody, a co bylo nejnejpříjemnější, sílily útoky na jeho dům.

Úporné výhonky s buldočí vytrvalostí likvidovaly zdivo, plisně počaly rozvíjet svou destruktivní činnost na dřevěných součástech dříve honosné vilky a silné kořeny pomalu dokonávaly dílo zkázy rozrýváním základů.

On se však nevzdával. Nedbal halucinací a blouznivých stavů, které přicházely s každodenní pravidelností díky stále se měnícímu složení agresivních omamných vůní. Zběsile ničil vše živé kolem sebe, vypaloval, vysekával. Ubývalo mu však sil. A rostliny, vědomy si své převahy, znovu oblehly dům. Využívaly kyselinu sírovou, kterou na ně bez přestání lil, k hašení nepřátelských ohňů. Zpevnily svůj povrch, čímž mu zabránily mechanicky s nimi bojovat. Otrávil vodu, stále větší měrou otravovaly také vzduch. Zbývala mu jediná možnost: jaderné nálože ve městě.

Ztýrán hladem a žízni se vydal na nekonečnou pouť. Podivil se, že nemá přichystány další zálužné překážky a potácel se dál po zničené cestě. Rozhostilo se ticho, ticho před bouří. První těžké kapky začaly dopadat na zelenou záplavu rozprostírající se všude kolem. Hustě pršelo; liják proměnil cestu v obrovskou kaluž plnou bláta. Neustoupil. Pln nové síly nastavoval tvář bíčujícím proudům dešťové vody. Nezastavoval se, měl svůj cíl.

Rostliny také nezahálely. Věděly, kam má jejich protivník namířeno, ale nechaly ho být. Soustředily se na něco úplně jiného. Složitými chemickými reakcemi získávaly informace ze zamořených oblastí a dělaly patriční kroky ke své ochraně. Už nemusí bojovat s jedním pomatencem. Ten si jde pro smrt sám.

Podařilo se mu dostat se až k náložím a zaktivovat je. Pět minut zbývalo k explozi. Konečně se zbaví těch krutých, hnusných zelených běsů. To ony jsou příčinou toho, že je tu sám. Ony všechno zničily. Bude od nich pokoj. Zvítězí nad nimi!

Po tomto vyčerpávajícím výkonu klesl na zem a okamžitě usnul. Když došlo k výbuchu, nebyl již mezi živými.

Obrovská tlaková vlna a za ní následující prudké požáry ničily vše, co jim stálo v cestě. Vše prostoupila smrtící radioaktivita. Jen rostliny zůstaly ušetřeny. Naplněny novou energií, s buňkami a geny uměle pozměněnými, začaly budovat nevidanou říši. Vynikaly nejen překvapivým vzrůstem, ale také vzájemnou spoluprací. Přípravovaly se už od začátku, proto se staly jedinými pány na Zemi. Bylo to jejich zasloužené vítězství.

Kníže R.

Filip Fuchs: SEN

„Kilo jablek.“

„Nemáme jablka.“

„A co je to támhle,“ ukazuje pan Jón na bednu s jablky.

„To nejsou jablka,“ odpovídá prodavačka.

„Děláte si legraci?“

„Ne. To skutečně nejsou jablka.“

„Paní, chcete mi tvrdit, že v té zelené bedničce za váma nejsou jablka?“

„Ano. Žádná jablka tam nejsou.“

„Paní, buď jste slepá a nebo blbá! Chci kilo jablek!“

„Jablka nemáme!“

„Do prdele, krávo, dej mi ty jabka z té zelené bedny!“

„Jabka nemáme! A chovejte se ke mně slušně, sprostáku!“

„Já chci jabka!“

„Jabka nejsou!“

Crrrrrr! Je sobota ráno a pan Jón se probouzí. Nejprve se však probudil jeho budík. Zazvonil a pana Jóna donutil k probuzení. Pan Jón vstává z vyhráté postele. Jde si vyčistit zuby, učeše se a oblékne se. Zdál se mu podivný sen. O jablkách. Hroznej sen. A ta kráva za pultem!!! No, to byl sen.

Cvak! Pan Jón zamkl dveře od svého bytu. Na chodbě stojí cizí žena. „Dobrý den, pane. Omlouvám se, ale měl jste pravdu. Byla to opravdu jablka.“

Balada přesmutná o zániku souplodí nažek na zdužnatělém lůžku u druhu *Fragaria vesca* aneb

Jak uhnila jahoda

Již jsou zaváta prachem, nikoli docentem, leč nepřijemnými dráždivými prachovými částicemi, místa, o nichž hodláme v této smutné baladě vyprávět. Tehdy byla kdesi uprostřed hustých lesů, které ještě netvořily smrkové monokultury, velká louka. Můžeme jí říkat také paseka, mýtina nebo nějak podobně. Tam, na okraji lesa, rostla malá *Fragaria vesca* obsypaná svými rudými souplodími. Nebyla na louce sama. Okolo roslo ještě několik jejích kolegyň a mnoho dalších květin: např. *Poa pratensis*, *Arrhenatherum elatior*, *Dactylis glomerata*, *Alopecurus pratensis*, *Phleum pratense*, *Carex pilosa*, *Leucanthemum sp.*, *Mentha piperita*, *Polygonum hydropiper*, *Molinia coerulea*, *Deschampsia caespitosa* a několik drobných *Rubusů* a samozřejmě mnoho dalších druhů jako třeba *Chenopodium album* či *Atriplex sagittata*. Tak tedy vypadala ta louka, a ačkoli na ní už probíhala ekologická sukcese, nebylo to při zběžném laickém pohledu poznat. Snad jen skutečný destruktivní biolog (botanik) by si po prozkoumání louky menším rypadlem povšiml její sukcese. Naštěstí v širokém dalekém okolí žádný biolog, neřkuli botanik, nebyl. A i kdyby – rypadlem by se tam stejně nedostal. Obyvatelstvo loučky si toho náležitě považovalo. Kdejaká myšice křovinná měla rypáček pěkně nahoru, pyšná na svůj biotop. Až jednou . . .

Z lesa se ozýval praskot větviček, větví a kmenů. Nikdo z obyvatel paseky nevěděl, že podél blízkého potůčku se blíží mladí biologové a učí se poznávat vrbu křehkou - *Salix fragilis*. Jen *Fragaria* a její kolegyně tušily, že konečně někdo napomůže šíření jejich druhu metodou, kterou zde nechceme rozebírat. Narozdíl od svých kolegyň z toho však naše malá *Fragaria* zjevně neměla radost. Proč by měli sníst má krásná souplodí, říkala si a snažila se ukrýt jahůdky pod zelení listů. Biologové se vrtili na paseku a započali destrukci barvením sarančat. „Hele jahody!“, vykřikl jeden biologický nadšenec. „Ale to je přece *Fragaria vesca*,“ opravil ho starší kolega doktorant. To je jedno, pomyslel si nadšenec, hlavně že si na nich smlsnu. Vrhel se na jahodníky a počal se živit jejich souplodími. Ostatní ho zpozorovali, zanechali barvení a vrhli se za ním. Za chvíli celá parta včetně pedagogů ozobávala *Fragariiny* kolegyně. A co naše *Fragaria* . . . ?

Ta se krčila za větví a mlčky pozorovala biologické plenění. Keřičky už byly ozobané (sem by se hodilo drsnější slovo, ale nejsme přeci žádní hrubiáni - pozn. autora) a biologové s notným kraválem opouštěli louku. *Fragaria* byla pyšná. Ona jediná odolala jejich nájezdu. Teď byla naprosto výjimečná. Ne však na dlouho . . . Po několika dnech začala její souplodí měknout a poté započal řetězec proměn. Vzhled (teď už spíše nevzhled - pozn. autora) souplodí se změnil naprosto nechutným způsobem (mimo jiné obrostla *Sclerotinií fructigenou*), který zde opět nebudeme popisovat, protože slabším povahám by se mohlo neudělat volno či, chcete-li, udělat nevolno (to je to samé, jen jinak řečeno - pozn. autora). Nakonec z jejích souplodí nezbylo nic - tedy skoro nic (tedy nic, co by bylo k jídlu - pozn. autora). A pak nezazvonil zvonec, ale přišla zima a byl konec.

Přehled jednotlivých stupňů hnití.

- stupeň 1 - ještě jde
 - stupeň 2 - nic moc
 - stupeň 3 - fuj, fuj
 - stupeň 4 - fuj, fuj a ještě jednou fuj
 - stupeň 5 - nelze vystihnout, nemáme tak hnusná slova
- více stupňů nemáme, neboť by již neměly co hodnotit

Bláznův svět

Vážení čtenáři,

to, co Vám chci vyprávět, připomíná pohádku. Proč tedy tak nezačít . . .

Byl jednou jeden mladík. Všichni lidé z jeho okolí o něm říkali, že je blázen. Vyprávěl o jakémsi záhadném světě, který nikdo neznal. V myšlenkách se často pohyboval tam, kde nic neomezovalo jeho bezbřehou fantazii. Pochopil jsem, jak je pro něj důležité opustit někdy náš uspěchaný život a nechat se unášet do světa fantazie. Jsem rád, že jsem měl možnost naslouchat jeho vyprávěním a přesvědčit se o jejich propracovanosti a harmonii. Jakýkoli příběh byl nitkou v rozsáhlé pavučině celku, měl své místo, své poslání a navazovala na něj vlákná příběhů ji- připomněl knihy ale nedalo se říci, tože jsem mezi ni- to. Byl to jeho - mýtů a legend o a bájných králov- paloucích tančily zpívali elfové. právě mne za- jsem, že se stávám val jsem se do rolí níků a mocných na planetě Corvus, naší Zemi. Naroz- však měla dva mé- a zlatavý Leo. Ty nou oblohu, když ce) zmizela za ob- vláda tmy.

Bláznova vy- ujala. Pociťoval jejich součástí. Vzi- statečných váleč- kouzelníků, žijících jež byla tak blízká díl od naší planety síce, stříbřitý Hinor osvětlovaly hvězd- záře Galfaru (slun- zorem a nastala

Stejně jako Ze- mnohé kontinenty. ších v oblasti Zná- Středozeemě. Zná- rozumí oblast, kte- popsána a zmapo- tvrdí, že dnešní světa vzešla z ve Věku Temna.

byl, jak praví legendy posvátné knihy Menelgil, mnohde změněn řád světa. Tehdy Zlatý Drak Stvořitel pokoril mocného démona Krwella a uvěznil ho pod Štítový ostrov (na něm byla později vystavěna Černá Věž Vysoké magie); avšak na navrácení Světa do původní podoby již Zlatý Drak neměl síly, proto jen zacelil jeho rány a odešel do neznámých míst, odkud hlídá jazýček Vah Rovnováhy Všemohíra, aby nebyl vychýlen nesprávným směrem a udržoval se v rovnovážné poloze. Známý svět obývají pokolení lidí (na západě), elfů (na jihu), silných barbarů a drobných kuduků (na severu), starousedlických a pohostinných hobitů (na jihozápadě), zručných trpaslíků a tupých krollů (na východě). Jejich říše a království jsou velmi rozdílná nejen velikostí, ale i hospodářskou vyspělostí. K největším a nejvyspělejším zemím patří bezesporu elfí Aldaronské království a lidské Dorensko . . . Tohle všechno mi ten blázen či spíše snílek vyprávěl o svém světě. Jeho vyprávění se mi tolik líbilo, že jsem ho požádal, aby mne někdy navštívil a povídal mi o svém světě více. Slíbil, že přijde . . .

PO STOPÁCH SEKT

V tomto čísle Šklíby se otevírá nová rubrika pod názvem „Po stopách sekt“. Budete se zde setkávat s články, které vás budou informovat o jednotlivých sektách a nových náboženských skupinách, převážně o těch, které u nás působí a se kterými můžete nejčastěji přijít do styku. O problematice sekt je třeba mluvit hlavně proto, aby člověk při setkání se členy z některé z nich včas poznal, která bije. Je totiž velmi snadné se do sekty dostat, ale vymanit se z jejího vlivu je naopak velmi obtížné.

Toto téma je velmi rozsáhlé, a proto bych ráda uvítala vaše náměty, připomínky i otázky, které vás při čtení článků napadnou. Dále bych byla velmi vděčná za příspěvky těch, kteří se sami dostali do styku s nějakou sektou. Cokoli takového budete mít, vhodte to do Šklíba-bedny nebo pošlete na E-mail SARAH@bio.bf.jcu.cz.

Na úvod bych se chtěla zaměřit na dvě věci - pokusit se definovat pojem sekta a zachytit rysy, které jsou pro sekty charakteristické.

DEFINICE SEKTY

Nahlédneme-li do encyklopedického slovníku s touhou dozvědět se, co to ta sekta je, narazíme nejspíše na nějakou takovouto definici: „Sekta je oddělená politická, ideologická nebo náboženská skupina, která často odráží radikální tendence ve společnosti. Členové bývají fanatičtí přívrženci svých učení a cílů. V sektách často existuje pospolitý život a vědomí výlučnosti.“ Co si má chudák člověk pod touto definicí představit?

Na problematiku sekt existují dva směry pohledu (pomineme-li pohled novinářů, kteří se z ní snaží vytlouci co největší senzace, aby jejich zprávy šly dobře na odbyt) - sociologický a teologický.

+ Teologická definice si spíše všimá toho, co sekty hlásají. Z tohoto pohledu lze říci, že sekta je jakékoli náboženské hnutí, které je organizačně odlišné a má učení či praktiky, které odporují učení a praktikám zjevným v Bibli.

+ I ze sociologického hlediska je významný rozdíl mezi církví a sektou. Zatímco církev se v různé míře přizpůsobily převládajícím kulturním a společenským skutečnostem, tak sekty domácí kulturu odmítají. Jedna ze sociologických definic sekty říká, že jde o malé skupiny, které se oddělují od společenských konvencí a přiklánějí se ke zcela odlišným pojetím toho, co je morální...

RYSY CHARAKTERIZUJÍCÍ SEKTY

Charakteristickým znakem všech sektářských organizací je panovačné vedení. V čele stojí vůdce, který vyžaduje naprostou věrnost a oddanost. Tento postoj dává najevo sám tím, jak si nechává říkat: „Apoštol“, „Dokonalý mistr“, „Otec David“, „Matka vesmíru“, „Posel velkého bílého bratrství“, „Mistr“, „Pravý rodič“ atd.

Další charakteristikou je opoziční postavení a podstata nových sektářských hnutí. Některé sekty neustále vystupují proti vládě a vládním organizacím. Toto je sice nejvíce na očích, ale mnohem podstatnější a nebezpečnější jsou útoky proti elementárnímu základu společnosti - proti rodině. Členové sekty se stále rodině vzdalují a může to skončit tak, že je sekta donutí k přetržení té poslední nitečky, která je spojuje s příbuznými. V tomto duchu vyznívá i Moonův výrok, který označil snahu své církve (moonistů neboli Církve sjednocení) jako „tahanici o mladé lidi“.

Typickým tvrzením všech sekt je výrok, že existuje jediná „pravda“ a to ta, kterou zastávají právě oni - považují se za elitu. Jejich pravda je přitom založena na zjevení, které dostal její prorok, zakladatel a vedoucí v jedné osobě.

Často uvnitř sekt existuje zákonický rámec - tj. existuje spousta praktik a zásad, kterými se řídí jak duchovní záležitosti, tak drobnosti každodenního života, a jejich dodržování je pečlivě hlídáno. Není výjimkou, že sekta diktuje svým členům styl oblékání, délku vlasů, možné ozdoby (pokud vůbec nějaké jsou povoleny) atd.

S tím souvisí i další věc - důraz na sankce. Při porušení některé zásady je viník veřejně potrestán. Extrémnější sekty pravidelně manipulují se členy s pomocí zastrašování a obviňování. Často je členům vštěpováno, že kdyby skupinu opustili, stalo by se jim nebo jejich rodině či přátelům něco strašného.

Sektářská hnutí kladou velký důraz na pocity a emoce (hlavně při získávání nových členů). S tím souvisí potlačení racionálního myšlení a zlehčování poznání a vědění. Platí to především o psychoterapeutických skupinách New Age a o skupinách, kterým jde především o sebezdokonalení. Jeden stoupenec takovéto skupiny - Misie božského světla - popsal svou první reakci na náboráře takto: „Vlastně si vůbec nepamatuji, co říkali. Pamatuji si pouze pocit, který jsem z nich měl. Byl jsem opravdu dokonale šťasten.“

Každá nově vzniklá skupina se cítí pronásledována. Jedním příkladem může být Moon, který se poté, co se ocitl na federálním seznamu daňových úniků, nechal slyšet, že krok vlády USA proti němu je předsudek.

Sektářské náboženství je plně tajůskářství a utajování. V menší či větší míře platí, že existují u něj dvě roviny pravdy - vnitřní (skutečnou pravdu) a vnější (přitažlivou, avšak omezenou a poněkud zavádějící tvář).

SARAH

